

ÁL-SHAKESPEAREI DRÁMÁK

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV

V.

SZÉP EMMA

SZÍNŰ ÖT FELVONÁSBAN

1586

FORDÍTOTTA

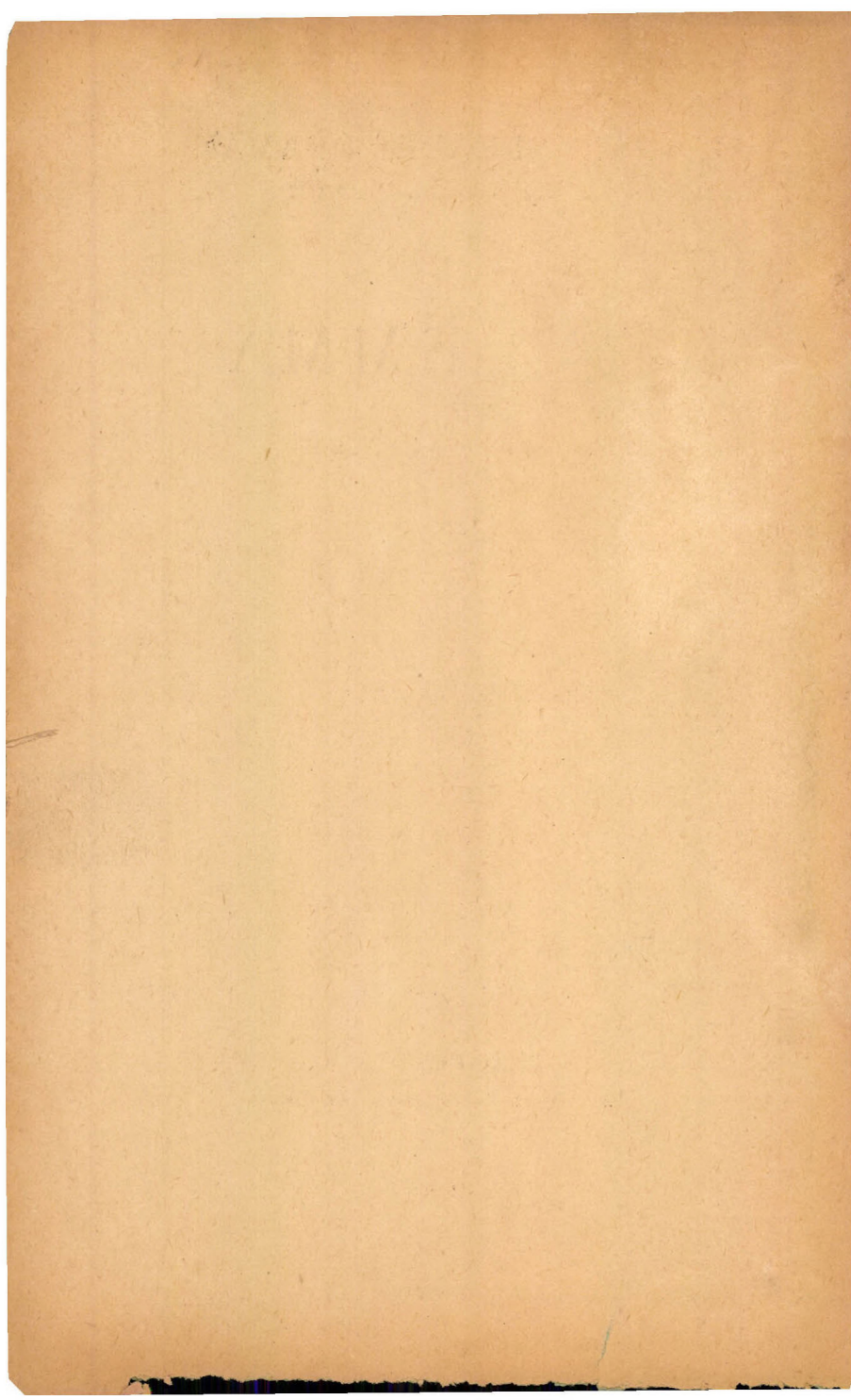
RÓZSA DEZSŐ

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1917

Ára 3 K

ÁL-SHAKESPEAREI DRÁMÁK

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV

V.

SZÉP EMMA

SZÍNŰ ÖT FELVONÁSBAN

1586

FORDÍTOTTA

RÓZSA DEZSŐ

BUDAPEST

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1917

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

BEVEZETÉS.

A «Szép Emma» abban a korban játszik, melyben Hódító Vilmos «gyászos pusztítása sok büszke főt letört, rögös igába, aljas póriságba készítette nyakukat». Ez az egyetlen szál, a mi a történethez fűzi. A két cselekmény közül Emma története valószínűleg egy 1581 május 2-án bejegyzett balladára megy vissza, mely 1631-ben jelent meg nyomtatásban — bár egy másik kiadása nincs kelettel ellátva. Vilmos kalandja a dán udvarban, amint Schick kimutatta a «Spanyol tragédia» előszavában (Temple Dramatists kiadása p. XXVI.), Henry Wotton «Courtlie controuersie of Cupids Cautels» (1578) («udvarias vitatkozás Cupido kikötéseiről») című művére vezethető vissza, a mi fordítása Jaques Yver «Prin-Temps d'Yver»-jének. A gyűjtemény e negyedik novellájának tragikus vége van: Lubeck kivégzésével és Vilmos öngyilkosságával végződik.

Szép Emmában több helyütt kifejezésre jut a világ gonoszságának fájdalmas érzete. Természetesen csak a felszínen. Hogy egy uralkodó hirtelen fellobbanó s azután pusztá szeszélynek mutátkozó szerelme kédvéért tengeren túlra kel s ott hagyja országát, nagyobb bűnhődést hozna magával, — de ez vigjáték, a pillanatnyilag felcsillámló mélység is csak sejtés s az élet árjának megtört habjaiból csak egy-egy vízcseppet érzünk itt, hogy lelkünket a teljes sivárság benyomásától mentesítse.

Ebben a világban többet számít a kincs az erénynél és szerelemnél. De a dán király is bölcsen hangoztatja :

Szavam az ember értékéhez mérem
S nem ranghoz, mely méltatlant ékesít.

A szerelemben az erény szemmel tartására int a költő. A nő őrizze meg büszkeségét s első szóra már ne adja oda legszebb virágait. A tiszta érzést szegezi a kéjvágygyal szembe ; szabja meg vágyainkat az erény és a becsület, ha a szívet szerelmi láz hajtja előre. Mert a szerelem sok bűnnek s színlelésnek takarója. Bárhol vagyunk is, a szívet mindenütt megtalálja az édes szerelem. Itt is a bölcs mérséklet kímél meg az örvények veszedelmeitől ; azt hirdeti, hogy a meglegedettség és szerénység távol tartja tőlünk a nagyok irigykedését ; az igazi szívbéli nemesség többet ér a külső dísznél s a szív ékességei különböztetnek meg a születés nyújtotta üres adományoktól, melyek tartalom nélküli keretét csak a lelki kiválóság töltheti be.

A «Szép Emma» gyenge mű ; alig találunk benne valamit Shakespeare költészetéből, mélységéből s művészi érzéséből. Helyenkint költői magaslatra emelkedik ; így pl. Vilmos szerelmének ébredésében Mariana iránt ; a molnárnak és leányának beállításában, midőn Goddard fájdalmas megnyugvással tárja elénk helyzetét ; abban a jelenetben, ahol Lubeck királyi barátjának akarja megnyerni Marianát ; Zveno és Vilmos találkozásában a befejezés előtt. Igen gyakran vezet a költő lehetetlenségek közé s gyermekes indokolások, ötletszerűen halmozódó események, gyorsan és előkészítés nélkül történő elhatározások követik egymást. A szerkezet laza, a cselszövény zavaros s az egész mű csak árnyékszerű. Jellemzés, nyelvezet, lelemény és szellemesség annyira hiányzanak, hogy Tieck szerint ahhoz is rossz, hogy Marlowe vagy Greene lehetett

volna a szerzője — a mivel kétségkívül lekicsinyli e két drámaírót. A «Szép Emma» jellemei csak nevek s a két cselekvény csak az ötödik felvonásban van némikép egymáshoz kapcsolva. Egészen véve azonban kedves vigjáték, üdeség árad végig rajta különösen Emma jellemének révén, a ki főleg helyzete miatt vonzó. A megváltozott sorsot türelmes megadással viseli: fő a meglegedettség s a szegénységben a vidámság. Mindenkinek, még bárgyú szolgáljuknak is feltűnik Emma finomsága és gyengédsége, mely elárulja, hogy nem molnárléánynak született. Mikor Manville ok nélkül összevesz vele, daczára annak, hogy rögtön utána jön a kísértés a többi kérő személyében, ő hű marad. Kissé mesterkélta az a raffinaltság mellyel gyors találékonyságában színlelt vaksággal és siketséggel kísérli meg kérőit lerázni. Kitartása s hűsége változtatja meg a megcsalt Vilmos keserű nézetét a nők gonoszságáról.

A férfiak közt legbecsületesebbek azok, a kiket Emma nem szeret. A méltatlan Manville, a kiért Emma minden áldozatot meghozni kész, eleinte nemesebb érzelmeket árult el; Emma miatt zúditotta magára atyja és barátai haragját. Mountney a szerelemben nem ismer rangbeli különbséget, Valingford kitart mindvégig állhatatosan, a mikor a többi már rég elhagyta kedvesét.

Mariana halványan megrajzolt szende alak, fogása szelid szenvedésbe vonja lelkét, melynek több nemes vonását látjuk felcsillanni. Ellentéte az erőszakos, de azért határozatlan Blanka, kit Mariana jellemez legjobban: hogy hangulata közel áll az örültséghez. A büszke hódítót leigazza a szerelem szenvedélye; méltóságának tudata nem nagyon fényesen ragyog e színműben, mely uralkodásából mind-

össze egy szerelmi epizódot nyújt nekünk. Blanka láttára azonban egész útja elhibázottnak látszik s nem királyi vonás, hogy a szép Mariana szerelmét rögtön magának akarja megszerezni, önfeláldozó barátjával nem is törődik kiméletlenségében s csak a márki hitványsága teszi egyáltalában lehetővé a kaland folytatását. Fejedelminek csupán hibája beismerésében mutatkozik.

Számos részében korabeli drámák visszhangjára akadunk ; így a «Minden jó, ha jó a vége» következő két sora :

Az igaz természet jele s pecsétje,
Hogy láng-szerelmet olt ifjak szívébe ;

a «Szép Emmá»-ban így visszhangzik :

Szép gyermekem, ifjú korod sajátja,
Hogy nem siket az érzések szavára.

Marlowe Faustusában Helén láttára Faust így szól :
Érte bontott vitorlát ezer hajó? Szép Emmában :
Hát érte jöttem át a tengeren? Vagy ezek a sorok :

Ah, őrlő gondolatim tárgya Emma :
Üllő, a melyre szívem folyton üt,
Hogy sorsod átfórnálja érdemedhez...

Marlowe II. Edvárdjában :

Szívem üllő, a melyre sújt a bú...

Vilmos megvető szavai a női nem állhatatlanságáról Ariosto Orlando Furioso-jának Astolfo-Giocondo (Canto XXVIII) epizódjára emlékeztet, ahol Astolfo juttatja kifejezésre e gondolatot.

Szép Emma abból a korból való, mikor a színpad elhanyagolt állapotából kezdett kiemelkedni, új minták, új eszmék hódítottak tért, a közönség vágyódása új után részben kielégítést nyert, a dráma tárgyköre hihetetlenül gazdagabb lett : különösen az 1586—96 közötti időközben a népies színpadot valósággal elárasz-

tották szindarabokkal. Az ifjú Shakespeare műve vagy átdolgozása lehet a Szép Emma — ha Shakespeare szerzőségét itt egyáltalában vitatni lehet. A szerzősége hivatkozást csak a restauratio után találunk azon a XVII-ik századi czédulán, mely II. Károly könyvtára egyik kötetének hátán volt található (Shakespeare Vol. I.); ez a kötet tartalmazza a SZÉP EMMÁT, *Mucedorust* és az *Edmontoni víg ördögöt*. Edward Phillips (Theatrum Poetarum-ban, 1675.) és Dyce vitatták Greene szerzőségét, de Simpson bebizonyította, hogy Greene a Szép Emma két sorát kigúnyolja (utolsó jelenet 121. és 157.) a Farewell to Follyban (1591) s így a Szép Emma megírása idejének felső határként az 1591. évet állapítja meg. Simpson szerint a Szép Emma allegorikai támadás Greene és iskolája ellen. Hódító Vilmos lenne Kempe, a ki Dániába színészársaságot vezetett. Mountney=Marlowe, Manville=Greene, a győzelmes Valingford=Shakespeare, s Szép Emma a manchesteri közönséget symbolizálná (!). Ezt csekély változtatásokkal elfogadja Fleay, de Shakespeare helyett Wilsonnak tulajdonítja.

A Szép Emmának két quarto-kiadása van. Az egyiknek címe: A Pleasant Commedie of Faire Em, the Millers daughter of Manchester: With the loue of William the Conqueror: As it was sundrietimes publicly acted in the honourable citie of London by the right honourable the Lord Strange his seruants. Imprinted at London.

Ennek egyetlen ismeretes kiadása a Bodleian library-ben van. Ez a régibb, nyelvezeténél fogva is, a hiteles szöveg, melyet lord Strange emberei előadtak. Ez mutatja a Szép Emma keletkezése idejét is, mert Strange társasága 1589—93 játszott. A többi kiadás csak lenyomat több-kevesebb változtatással.

Collins azt hiszi, hogy a Szép Emma megelőzte a Friar Bacont s ez ép úgy utánzata a Szép Emmának, mint Tamerlannak Alfonsus. Dickinson nézete elfogadhatóbb, hogy a Szép Emma Greene színművének paródiája. Mi inkább utánzatnak mondanók. A viszony Lubeck és Vilmos között fordítottja Lacy és a herczeg viszonyának. Margit hol Szép Emmára, hol Marianára emlékeztet. Lacy úgy mint Lubeck, urának akarja Margit (Marian) szerelmét megszerezni. Lacy önmagának szószólója, a hízalgő Lubeck gyáván rábeszéli Marianát, hogy legyen Vilmosé, de a nő jobban szereti méltatlan jegyesét, semhogy akár egy uralkodó fénye is csábítsa. Szép Emmában a király tudja, hogy Lubeck szereti Marianát, Friar Baconban ezt csak később tudja meg a herczeg. Mindkettőben a fejedelmi személyek lemondanak szerelmükről. Szép Emmának távolról sincs meg a Friar Bacon könnyedsége és bája.

SZÉP EMMA

A MANCHESTERI MOLNÁR LEÁNYA, HÓDÍTÓ
VILMOS SZERELMÉVEL.

SZEMÉLYEK.

Hódító Vilmos.
Zweno, dán király.
Dirot herczeg.
Lubeck marquis.
Mountney.
Manvile.
Rosilio.
Dimarch.
Dán követ.
A manchesteri molnár.
Trotter, szolgája.
Chesteri polgár.
Blanka, dán herczegnő.
Mariana, svéd herczegnő.
Szép Emma, a molnár leánya.
Eleonora, a polgár leánya.
Angol és dán nemesek.
Katonák, nép és kísérők.

ÉLSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Windsor. Terem a palotában.

(*Belép Hódító Vilmos, Lubeck marquis, képpel kezében, Moutney, Manville, Valingsford és Dirot herczeg*).

LUBECK.

Hát Angolhon hatalmas hódítója
Lándsáját elveti ily hirtelen
És szenvedélybe öli harczi kedvét?

DIROT.

Uram, csak azért ünnepeljük itt
E diadalt, hogy örömid fokozzuk,
Derüs pillantást várva csak magunknak.
Napod fénylő világát hirtelen
Mily gyötirelem borítá el redőkkel?

HÓDÍTÓ VILMOS.

Ne vessetek rám méltatlan gyanút,
Amért hogy homlokomra bú borult.
Örömmel látom jó szándéktokat,
Köszönet érte, — s bármit is kívántok,
Hadd teljesüljön. Ámde pirt borít
Orczámra, ha elmondom az okot, hogy
Diadalfényben ragyogó szemem
Miért néz gyáván agyrémek felé.

MOUNTNEY.

Ha bennünket nem ér vád, úgy kevésbé
 Ijeszt derüs kedélyed hirtelen
 Elborulása. Ha saját világod
 Körében tán bús gondolat szülötte,
 A bölcseséged elfojthatja gyorsan.
 De mondd csak, jó urunk, mily gondolat
 Rabolta el békés nyugalmadat?
 Talán tanácscsal támogathatunk,
 Vagy dermedt lelked új életre keltjük.

HÓDÍTÓ VILMOS.

Hatalmadban van, jó Lubeck, levert
 Lelkem nehéz terhén könnyíteni.
 Nézzétek el hát, jó urak, nekem,
 Ha titkos gondjaimat megbeszéljük;
 Egész világnál jobban nyomnak engem.

VALINGFORD.

Megyünk s hő óhajunk, hogy visszahozza
 A békét s áldást e tanácskozás.

(Mind el, kivéve Vilmos és Lubeck.)

VILMOS.

Ó nézd, a diadalmas hódító
 Fegyvertelen töprengés rabja lesz,
 S árnytól ijesztve, kéj igázza le.
 Alig látá meg fürkésző szemem
 A szépség lángját, mely onnan ragyog.
 Ūrnöd láttára, mint varázsütésre
 Váratlanul elbódított e szépség.
 Megszűnt előttem minden más tekintet,
 S megsebzett lelkem érte ég gyönyörben.

Mondd meg, jó Lubeck, hogy kicsoda ő,
 Kit úgy becsülsz meg harczy pajzsodon?
 És ha szerelmed s érdeked olyan,
 Helyet hogy joggal adhat az enyémnek,
 A becsület szárnyán hadd szálljon el
 Lelkem, hogy a kedves keblére hulljak,
 S ha nem, roskadjak sírba, szárnyszegetten.

LUBECK.

Dicső királyom, ha csak ez a baj,
 Emeld fel újra görnyedt lelkedet,
 S hős szellemedbe töltsd a régi éltet!
 Mert pajzsomon az a gyönyörű kép
 A dán királynak herczegi leánya,
 A bájos Blanka hű képmása ez.
 Szépsége s pazar ékességei
 Egész más hódolatot érdemelnek,
 Szebb pompát, méltóbb és dicsőbb személyt,
 Mint a minőt én nyujthatok neki.
 Erényiről javadra ím lemondok,
 Hisz már kebledre zártad áhitattal, —
 Fokozd s teljes dicsőségben ragyogtasd.
 S nem a szerelem jegye ez a kép:
 Uram lányának fényét hirdetem,
 Ahol fegyverrel csak módomba' van.

VILMOS.

Lelkemnek, ah, édent nyit meg szavad,
 S ha mennyet adhatnék jutalmadul,
 Dicső helyen trónolnál ott, hitemre!
 De így, legyen elég a sok pazar kincs,
 Mit nyujtok érdemeidért S hogy üdvöm,
 Szerelmi vágyam gyorsan teljesüljön,
 Majd álruhában távozunk el innen,

LUBECK.

Hogy hölgyünket brit udvarunkba hozzuk.
Csak fontold meg, javadra mi lehet,
S haljak meg, ha segélyem megtagadnám.

VILMOS.

Figyelj : Dimarch gróf s Dirot hercege
Maradjanak mint helytartóim itt.
Izzó szerelmem űz el engem innen.
Windsori Róbert lesz az én nevem,
És így megyek a dán udvarba véled.
Őrizd meg titkom, Lubeck, ha szeretsz ;
Jövök már Blanka ! Áraszd rám kegyed,
Ó sors, s örökké áldom majd neved.

(El).

MASODIK JELENET.

Manchester. Egy malom belseje.

(Belép a molnár és leánya, Emma.)

MOLNÁR.

Leányom, jer ; tanuljuk meg lerázni
A pompát és hadd vessük el a fényt,
Mely egy lovaghoz illett, a kinek
Nagy ősei valának : most hadd űzzem
Az egyszerű molnár foglalkozását.
Ily álarcczal mentjük meg nyomorult
Éltünket, melyet e boldogtalan
Sziget meghódítása fenyeget.
A hódítónak gyászos pusztítása
Mint engem, hány más büszke főt letört,
Rögös igába, aljas póriságba

Készítve nyakukat! Sir Thomas Goddard
 Most csak Goddard apó, a szép Manchester
 Molnára. S mért legyen elégedetlen
 E helyzetemmel? Így tett Sir Trofferd is,
 A csépeléssel. És te, drága Emmám,
 Rangodnak magasából szállj alá,
 Sorsom megosztva, így védjük meg, együtt,
 Artatlan éltünket. Mert magasabban
 Csak ellenink irigykedése lennénk.
 A brit nemességet kiirtni vágnak,
 Hogy zsarnok önkényükkel ne dacoljon.

EMMA.

O jó atyám, az én elszánt szivem, mely
 E változást türelmes megadással
 Viseli, legyen aggkorodnak némi
 Vigasztalása. Mert a régi pompa
 Számomra meglesz, ha vidám maradsz
 Szegénységemben s ha munkálkodással
 Elérem azt, hogy te elégedett lész.

MOLNÁR.

Köszönöm, drága lány! Kedves beszéded
 Lelkemnek második mennyet mutat.
 Erős lelkedbe rejtéd gyönyöröm;
 Feltámadt rangom és az ősi fény,
 S bár külső ékesség mind lehanyatlott
 És elhagyatva pórmunkát nyögünk,
 Őrizzük meg a nemes szellemet,
 Mely imént még uralta életünket.
 A született molnártól e valódi
 Nemesség választ el csak egyedül.
 Bár nem kecsegtet lovagi gyönyör,

S lelkünk nem szomjaz régi uralomra,
 Megvetjük, mégis, hogy oly mélyre essünk,
 Hogy sóvárgjunk aljas világi vágyért,
 Miként ha úgy élnénk, mint azelőtt ;
 S szép gyermekem, ifjúkorod sajátja,
 Hogy nem siket az érzések szavára.
 S bárhol legyünk is, mindenütt megtalálja
 A bájos szívet édes szerelem.
 Fogadd el tőlem ez intelmeket,
 Bennük lásd meg a szűz kötelmeit.
 Helyén való most, hisz tudom, szíved
 Manvile szerelmét meghallgatni kész.
 Ifjú nemes, mint vallja, kedvesed.
 Nehogy csalódást hozzon e szerelmed,
 Erényedhez mérd mindig vágyait,
 S becsületedre gondolj, ha szerelmi
 Láz hajt előre. Ó maradj erős
 Az izzó kéjvágy ellen! Meg ne ejtsen
 Forró sohaj, eskű, fogadalom!
 Mert átváltozva bódító gyönyörré
 A tested s lelked is szégyenbe dönti.
 Szerény viselkedés és tiszta érzés
 Legbiztosabb szer csáb és eskű ellen :
 Hiú sóhaj s erőltetett könnyű,
 Siralmas arcz széppé teszi a rút nőt
 S gazdaggá a szegényt. Gaz csábítók,
 Kik csak a pillanat kegyére lesnek,
 Becsülnék bár kötelme érzetét
 A nőben, ki szilárd marad s ne azt
 Választanak, ki mindent odaad,
 A pusztá gondolatra. — Hol van Trotter ?

*(Belép Trotter, a molnár szolgálója; bent az emberek lisztjükért
 kiabálnak.)*

TROTTER.

Hol van Trotter? Hát itt van! Hitemre, te és a leányod is, fel és alá futkostok, sirva és lamentirozva s folyton lamentirozva, úgy hogy azt lehetne hinni, hogy a malmot a ti lamentirozástok hajtja.

MOLNÁR.

Nos Trotter, mi a bajod?

TROTTER.

Ej, hát nézd, egy csomó legény és leány áll ott; zajonganak a lisztjükért s szeretnék megkapni, mielőtt előkészítettem volna köveimet az őrléshez. Dejszen tudnék csak elég szelet bocsátani én, tudom, hogy nem várnátok a lisztetekre.

MOLNÁR.

Maradj nyugton, majd én lecsillapítom őket.

TROTTER.

Te akarod ezt tenni, amikor én sem tudom? Neked van egy malmod, de mi lenne a malmodból, ha én nem lennék? Vagy inkább, — úrnőm, mi lenne belőlem, nélküled? (*Megfogja Emmát a nyakánál.*)

EMMA.

Ha szidni akarsz, hamar túladok rajtad!

TROTTER.

Én csak azért szidlak, hogy megjavulj. Nagyon finom vagy ahhoz, hogy molnár lánya légy, mert ha csak le kellene hajolnod, hogy egy vékát felemelj, már tiz hétre való görcsöt kapnál az újjadban.

MOLNÁR.

Helyes, Trotter, csak adj neki leczkét, milyen legyen a jó háziasszony s akkor a te nőd lehet, feltéve, hogy beleegyezik.

TROTTER.

Ah szavak, melyekben a házasságot látom magam felé közeledni, hogy csókokkal megrakodva üdvözöljön. Most hagyjatok magamra, hogy előkészítsem az őrlést, betömjem a száját, kijavítsam a szárnyát s azután hadd vágtsasson a malom szerelmem erejével.

(Bent megint kéri a lisztet.)

TROTTER.

Jövök jövök, hitemre, meglesz a lisztetek, különben halálra czammogom és baktatom magam.

(Bent újra kiabálnak. Trotter el.)

HARMADIK JELENET.

A dán udvar.

(Belép a dán király, kísérőkkel, Blanka, Mariana, Lubeck marquis és Vilmos ábruhában.)

DÁN KIRÁLY.

Lubeck marquis, légy üdvöz itthon, üdv
Derék lovag, királyod üdvözöl.
Vilmos, Normandia nemes ura
Kedvéért, kit siker s szerencse oly
Hiressé tettek, hogy a hódító
Néven dicsőítik, — légy kétszer üdvöz.

WINDSORI RÓBERT.

S elmondom majd uramnak, a királynak,

Minő fogadtatásban részesítél,
Hogy kedvéért megtisztelsz engem is,
Az egyszerű lovagot, a kísérőt.

DÁN KIRÁLY.

De szólj, minő néven szólítsalak?

WINDSORI RÓBERT.

Windsori Róbertnek, felséges úr.

DÁN KIRÁLY.

Hallgass reám! Én úgy csodálom őt,
Hogy a szememben csak bűn és goncszság,
Ha valaki nem szívből szereti.
Szép gyermekem, köszöntsd ez idegent.

BLANKA.

Ha ezt megtenni elmulasztanám, Sir,
Az illem durva megsértése lenne.
Légy üdvöz Dániában, jó lovag.

WINDSORI RÓBERT.

Köszönöm, úrnőm. Mondd, Lubeck, ki ő?

LUBECK.

Ez Blanka, a király leánya;
A mit láttál, az árnyak teste ő.

WINDSORI RÓBERT.

Hát érte jöttem át a tengeren?
Szégyen reám, hogy ilyen dőre voltam!
Nincs benne semmi, a mi elragadna.
Feje csúf s még rútabb ábrázata.
Mily visszatetsző, pórias, sötét arcz!

A bőre is, mint egy szénégetőé,
Nem láttam ily csúfságot életemben!
Szeretni? Mért? Már ki sem állhatom.

DÁN KIRÁLY.

Mariana, ma kaptam svéd hazádból
Leveleket. Azt közlik én velem,
Hogy váltságdíjad gyorsan összegyűl
S el is juttatják majd rövidesen.

MARIANA.

Felséged udvarában jól találok
Magam s panaszra nincsen is okom;
De hát vágyam szülő-hazám felé visz.

DÁN KIRÁLY.

Nemes úrnőm, ezt méltán teheted.
Jó márki, im a te tiszted legyen
Sir Róbert és legyen gondod reá.
Maradjon ő az udvarban veled,
S amíg itt van, mulasson, szórakozzék.

WINDSORI RÓBERT.

Uram, örök hálával gondolok rád.

(Dán király el. Blanka a színpad egyik végén magában töpreng.)

BLANKA.

Ó én boldogtalan! Minő varázs
Lövel agyamba, hogy feldúlja bensőm?
Mily vonzalom ragad magához engem?
E lovagot szeretem! Érte égek!

WINDSORI RÓBERT.

Szerény arcz s nem komor-sötét tekintet,
Nem csodaszép, de végig csupa báj.

Az arcz, az édes s oly kedves kacsók!
S ha a föld legnagyobb művészei
Formálták volna meg testét viaszból,
Arányosabb még akkor sem lehetne.

LUBECK.

Nos, Sir Róbert. Elméláztál, uram?
Elmélkedésre itten nincs idő!

WINDSORI RÓBERT.

Egy különös érzés, ó jó uram
Bensőmet megzavarta hirtelen.

LUBECK.

Nos hát, hogy tetszik Blanka? Részben látom,
A kis fiú enyelgést űz veled.

WINDSORI RÓBERT.

Minél tovább nézem, csak annál inkább
Szeretem nézni. Hogy Mariana
Nem szép, ki mondja? Hadd vetem a keztyüm
Az irigy vakmerő szemébe, ki
Azt vallja, hogy még párja él a földön.

LUBECK.

Sir Róbert a képmásban tévedés van.
Ez az a nő, kiért te ide jöttél.

SIR RÓBERT.

Igen uram, csak képmás ő valóban,
Az élő itt áll, ő bűvölt el engem.

LUBECK.

Uram, ne bánts meg! ő az én szerelmem.

RÓBERT.

Annál jobb néked, ha a te szerelmed.
De én nem látom, hol van itt a sértés.

LUBECK

Hogy arra törsz, mi jog szerint enyém.

RÓBERT.

Kiváltságot kitől kapott szerelmed,
Hogy más nem is tekinthet rá, csupán te?

LUBECK.

Barátságunkhoz e viszálkodás
Nem illő ; nem szólok, nem ingerellek.

RÓBERT.

Hogyan uram? Miként te,
Hát én nem húsból és vérből vagyok?
Igy hát, miként te, hadd szeressek én is.

LUBECK.

Szeretni? Amde kit? Szerelmemet tán?
Rangom becsülete sem engedi, hogy
Szerelmemben vetélytársam legyen.

RÓBERT.

Jól van, Lubeck, a dolog rendbe jön.
Ég áldjon, hölgyeim. Lubeck, velem jössz?
Találok módot, hogy veled beszéljek.

LUBECK.

Ezer örömmel. Menjünk, hölgyeim.

(El.)

NEGYEDIK JELENET.

(Az angol udvar.)

(Belép Manvile, átruhában.)

MANVILE.

Ah, őrlő gondolatim tárgya, Emma!
 Üllő, a melyre szívem folyton üt,
 Hogy sorsod átformálja érdemedhez!
 Mily rosszul illik ez az élet égi
 Szemedhez, melyben édes szerelem
 S erény trónol. Gonosz világ, ahol
 Mindkettőnél többet számít a kincs,
 Melynek szeme más áldást nem is ismer.
 Molnár leányát — így szól a tömeg —
 Nem illik, hogy szeresse egy nemes.
 De hadd leheljék lelküket a légbé;
 Szeretni foglak, úgy mint enmagam,
 Hacsak megtartod hűség-esküdet.
 Valaki jó, kihallgatom beszédét.

*(Manvile elrejtőzik.)**(Belép Valingford, a másik ajtón, átruhában.)*

VALINGFORD.

Eredj, hódító, csak keresd szerelmed,
 Keress kegyenczet idegen hazában,
 Én, elvonulva, majd itthon enyelgek.
 A manchesteri molnár szép leánya
 E bájló földhöz szegezett le engem.
 Szeméből arany sugarak lövelnek,
 Melyek rabságban tartják szívemet.

MANVILE.

Az én szerelmemről elmélkedik ;
 Isten, ne hadd elfojtani reményem !
 Egy másik jó, hadd hallgassam ki őt is.
 (*Belép Mountney, egy másik ajtón, úlrubában.*)

MOUNTNEY.

Ó természet, milyen igaztalan vagy ;
 Művészeted dús adományival
 Megáldsz egy pór lányt s rá fejedelmi fényt szórsz!
 Pór vagyok én ! Mivel szerelmemet
 Ily névvel illetem : molnárléánynak
 Születve bár, szépsége és erényi
 Pokolra vihetik a születés
 Hibáját. Ott nem látja meg irigy szem,
 Örök sötétség fojtja hisz magába.
 Eredj, Hódító, csak keresd szerelmed,
 Én közben majd enyelgek az enyémmel.
 Testét borítsák drága köntösök,
 Melyek méltók szépsége fenségéhez.
 Gúnyt űzők én erőlködéseidből,
 Árnyékba borul, elhomályosul
 Távol szerelmed az enyém előtt,
 Kit én honi földhöz közelb szerettem.

MANVILE.

Mi az? Szerelmem útját állja ő is?
 Siess hát, Manvile s az ellent előzd meg.

(Manvile el.)

MOUNTNEY.

Mi az, Valingford, hát te elmaradtál?
 Kisérőül választott a király!

VALINGFORD.

De téged is s nagyon csodálkozom,
Hogy így maradtunk vissza mind a ketten.
Mit szól királyunk e késedelemhez?

MOUNTNEY.

Méltán csak azt, hogy feddést érdemelnénk.
De én azt hittem, engem nélkülözhet
S nem lesz más is, ki ugyanerre gondol.

VALINGFORD.

Azt hittem én is; ámde valld ki most,
Miért maradtál itt váratlanul?

MOUNTNEY.

Valingford, im megvallom, mint barátnak,
A szerelem az, ami visszatartott.

VALINGFORD.

A szerelem? És kit szeretsz?

MOUNTNEY.

A manchesteri molnár lányát, Emmát.

VALINGFORD.

De hát hogyan lehet?

MOUNTNEY.

S mért ne? Remélem, jól tudod, a rangban
A szerelem különbséget nem ismer,
Ha érzésünket szépség ejti meg.

VALINGFORD.

Ez az, a min legjobban ámulok.
 Hogy ebben a különös szenvedélyben
 Ketten megyünk egyazon cél felé.

MOUNTNEY.

De hát igaz? Uram, tán élceiődöl?

VALINGFORD

Tehetném bár. Szivem nem fájna úgy.

MOUNTNEY.

Sose bánkódj! Mert ha ügyünk közös
 S lelkünket ily rokonszenv fűzi egybe,
 Irigységet feledve, hadd keressük
 A megértést s üdv érje egyikünket.

VALINGFORD.

Helyes, barátom. Most hát bármi érhet,
 Nyujtsad kezed; hadd döntsön itt a végzet.

(El.)

MÁSODIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Manchester. A malom.

(Belép Emma és Trotter, a molnár szolgálója, kendővel a fején és egy edénnyel a kezében.)

EMMA.

Trotter, hol voltál?

TROTTER.

Hogy hol voltam? Ej, hát mi ez?

EMMA.

Hát egy kendő, nem?

TROTTER.

Hát ez mi?

EMMA.

Edény.

TROTTER.

Ez sejtessen veled és adja értésedre, hogy a gyepmesternél voltam.

EMMA.

Mennyi ideig voltál beteg?

TROTTER.

Hitemre, addig, amíg nem voltam jól és az bizony soká tartott.

EMMA.

Elég lusta lehattél, képzelem.

TROTTER.

Lehet, de a gyepmester azt mondja, hogy te segíthetsz rajtam.

EMMA.

Biztosítlak róla, hogy mindent megteszek ami gyógyulásodat elősegítheti.

TROTTER.

Úgy hát add kezedet.

EMMA.

Mi czélból?

TROTTER.

Azért, mert a régi szerződés megszűnése új alku kezdete.

EMMA.

Miféle alkuról beszélsz?

TROTTER.

Megígérted, hogy mindent megteszel, hogy felépüljek.

EMMA.

Ennek alapján itt a kezem.

TROTTER.

Ah, édes Emma! (*Meg akarja csókolni Emmát.*)

EMMA.

De Trotter, mi ez? Uradnak leányát?

TROTTER.

Valóban, a legszebbre vágyom,
Ah, Emma, gyönyörű virágom.
Ne bánj kegyetlenül
Velem, te egyedül
Sebezhetéd szivem.
Enyhítsd fájó sebem,
Szegény tolvaj fejem,
Reám börtön borul —

EMMA.

S így minden rimelésed
Csak le a földre hull.
De hát ez mit jelent ?

TROTTER.

Ah, halld meg versemet ;
Érted voltam beteg,
Szerelmem, érted,
S veszélyben forgott élttem,
De azt ígérted,
Éppé teszel,
Azzal, hogy nőm leszel.
Ó légy enyém
Szerelmem, kincsem,
Szivedre üdvöt
Trottered hintsen.

EMMA.

De én nem így gondoltam.

TROTTER.

De igen, ez volt. Elmegyek lelkészünkhöz, Sir Johnhoz, s hadd darálja le a házasságot izibe.

EMMA.

Itt jön valaki, a ki eltilt a kihirdetéstől.

(Belép Manvile.)

TROTTER.

Ah, uram, későn jössz.

MANVILE.

Mit lehet tenni?

EMMA.

Eredj, Trotter; atyám hí.

TROTTER.

Menjek be és hagyjalak magatokra kettőtöket?

EMMA.

Hát nem bízol bennem?

TROTTER.

Valóban, ameddig csak téged látlak.

EMMA.

Eredj utadra, szívből kérlek.

TROTTER.

Ennek a szónak: «szívből» nagy ereje van; megyek De kérlek, uram, vigyázz, nehogy nagyon a lány közelébe kerülj. *(Trotter el.)*

MANVILE.

Hálával tartozom neked. — Ah, úrnőm,
Mondhattam egykor én is, hogy szerelmem,
De megfosztottak tőle sors s idő.
S csak megvetés lövel a szép szemekből,

A melyek búmat részvevőn tekinték
S én nyöghetem szívem siralmait.

EMMA.

A kétkedésre nagy okod lehet.
Vetélytársadnak véled ezt a pórt?

MANVILE.

Ah, Emma, ha e férfi keltené
A gyanút, úgy gondolkodnám felőled,
Mint egykoron.

EMMA.

Te komolyan beszélsz?

MANVILE.

Nem élczelődéshez való idő ez,
Ha azt, a mi enyém, más élvezi.

EMMA.

Ha ilyen váddal illetsz Manvile, engem,
Fájó szívvel fogadom s megadással,
Mert vád nem érhet, ártatlan vagyok.

MANVILE.

Gonoszságodban orczátlan leány,
Ki ügyesen, csábító szavaiddal
Becsületes lelkem tévesztenéd meg!
Manchesterben nem volt még azelőtt
Hívebb szerelem, mint kettőnk között:
S mi engem illet, jól tudod, atyám
S barátaim haragját zúditottam
Magamra! S ezt kellett megérnem; a
Király kíséretéből két nemes,
Úgy hallottam, nevük Mounthey s Valingford,

Hogy lássanak s meglássák őket is,
 Ez úton gyakran jönnek házatokhoz ;
 Fénylő szemüket az ablak felé
 Vetik, kitárva szerelmes szívük.
 Mindezt figyelik és sokat vitatják.
 Gyanú nélkül tekintik némelyek,
 Mások vigyorgnak s gúnyolódnak rajta
 S mondják : a molnárlány kérői jönnek.
 Ó jaj ! Mind közt leginkább sújt ez engem,
 Időmet búban s gyötrelemben élem,
 Szerelmem ily jutalmát kell elérnem,
 Hogy minden nőtől irtózzam miattad !

EMMA.

Hát nem tekinthet lány egy férfitra,
 Hogy ne ítélje őt meg a világ ?

MANVILE.

Jobb nem is látni, hogyha sérelem
 Szülője a látás. Ó állhatatlan,
 De hisz te többet tettél, társalogtál
 S érintkezteél velük.

EMMA.

És vétkezik
 A lány azzal, ha férfival beszél ?

MANVILE.

De nem oly férfival, a ki szerelmes
 Hirében áll.

EMMA.

Ah, fáj nekem,
 Hogy féltékenység gyötri Manvilem.

MANVILE.

Ah, Emma, telve gyanuval a hű
Szerelem! Én is így szerettelek,
Híven, valón s ily hála a jutalmam.
(*Dühösen el.*)

EMMA.

Ah, elment hát! Elment haragosan,
S édes-kesernyés izt hagy itt nekem!
Ah, Manvile, hisz nem is tudod,
Hogy távozásod mint markol szívembe!
Adáz szerelem, melynek hívei
Jutalmul gyűlöletben, megvetésben,
Gyalázásban s feddésben részesülnek;
Őrült féltékenység gyümölcse mind.
(*Mountney jő.*)

Az egyik gyanusított férfi jő itt,
Hibámon kívül, Isten a tanum rá,
Mert csak Manvilének adom szívemet,
S bármily kegyetlen, én el nem hagyom.

MOUNTNEY.

Légy áldva, Vénus, hogy e jó szerencsét
Küldted s megláthatom szerelmemet,
Szívem úrnőjét, ott, hol hely s idő
Kedveznek egyaránt s szerelmemet
Feltárhatom.

(*Emma felé fordul, meg akarja kezét fogni, de Emma kitér előle.*)

Ó drága nő, mivel
Igy kedvéz nékem a szerencse, hallgass
Meg engem. Mit jelent ez? Ó maradj
Szép Emma!

EMMA.

Mennem kell, uram!

MOUNTNEY.

Maradj szerelmem, epedő szívem
 Rejtett titkát hadd fedjem fel neked.
 Jóságos szájalmat bizton remélek,
 Hisz a természet oltá tebeléd.

EMMA.

Azt a nemest, barátodat, uram
 Már négy nap óta nem is láttam én.

MOUNTNEY.

Mit nékem ő?
 Ó kedves, nem barátomért beszélek,
 De magamért! Hiszen meghallgatást
 Megérdemel tán a becsületes
 Szerelem, hogyha nem a buja kéjvágy
 Alantas indulatja űzi, melylyel
 Ledér ifjú szeret csak enyelegni,
 Hanem ha áldás fűzi kötelékké
 S köti a szent frigyét, mit Isten —

(Itt Emma félbeszakítja.)

EMMA.

Mi az, uram, a mért itt visszatartasz?
 Nem érthetem meg pusztán a jelekből.
 Látom, beszélsz; mozognak ajkaid,
 De abból én egy szót se hallhatok.

MOUNTNEY.

Mit, hát siket? Ah, ez nagy akadály.
 De hisz van gyógyszer ily betegség ellen.
 Ó édes Emma, nagy keserv szívemnek,
 Hogy ott, ahol művészi büszkeséggel

Teremtett ily düst, bámulatra méltót,
S tökéletest a természet —

EMMA.

Nekem szólsz?

MOUNTNEY.

Neked, ó üdvöm!

EMMA.

Nem hallom szavad.

MOUNTNEY.

Ily sorscsapás! Ó hallatlan pokol!
Mit ér, ha látom? Nem lehet enyém!

EMMA.

Ég áldjon uram!

(*El.*)

MOUNTNEY.

Ég áldjon, szerelmem.

Nem, ég veletek, élet s mindenem!
Ó bárha tudnék orvoslást e kórra,
Könyörgő szóm meghallgatásra lelne!
Jól ismerem királyunk orvosit,
Van köztük egy igaz, derék barátom,
Signor Alberto, képzett, nagy tudós,
E szörnyű bajon ő segít talán.
Ah, Emma, bájos Emma, ha tudás
Éppé tehet, kerüljön bármibe,
Megszerzem én hallásodat hamar.
De állj meg, Mountney, hátha csak csalás,
Szemfényvesztés, hogy elámítsanak!
S Valingford műve, könnyen meglehet.

Szereti Emmát ő, akárcsak én.
 Akárcsak én? Ah, nem, félig sem úgy.
 Fontold meg, ő ellenséged lehet,
 S színlelni ezt, az ő tanácsa tán!
 Végére járok, és ha felfedem,
 Ellenségekké tesz a szerelem!

(*El.*)

MÁSODIK JELENET.

Előcsarnok a dán királyi palotában.

(*Belép Mariana és Lubeck.*)

MARIANA.

Valóban, jó uram, aggaszt sebed.

LUBECK.

Köszönet, úrnőm, nem súlyos a seb,
 Csupán kis karczolás egy kard hegyétől.

MARIANA.

Szólj, a czivódás mint keletkezett?

LUBECK.

Éretted volt, drága úrnőm. Tegnap este, két álarczos alak volt együtt a társaságban, melyben sok idegen volt s mely közé én is elegyedtem. Mikor a zene játszani kezdett, mindegyik választott magának hölgyet s az egyik, gyorsabban mint a többi, előre lépett s feléd haladt. Ezt észrevettem, félrelöktem, s én vettelek magamhoz. De ő oly rossz néven vette ezt, hogy amikor kiléptem az udvar kapuján, rám támadt s a véletlen úgy hozta magával, hogy karomon meg-

sebesültem. A tettést, mert ő volt a kihágás okozója abban az alkalmatlan időben, elfogták és ma reggel érte küldtek, hogy feleljen tettéért. De azt hiszem, már jön is.

(Windsori Róbert jö, egy börtönőrrel.)

Hát ez mi, Windsori Róbert?

RÓBERT.

Hitemre, fogoly vagyok, de mi van a karodon?

LUBECK.

Véletlen baleset okozta sebemet tegnap este.

RÓBERT.

Hogyan? Álarczban, az udvar kapujánál?

LUBECK.

Hidd el, hogy ott.

RÓBERT.

Nos, akkor fogadd köszönetemet éjjeli szállásoméért.

LUBECK.

Az enyémet meg sebeméért, ha így áll a dolog.

Mehetsz, börtönőr, átveszem foglyodat.

(Börtönőr el.)

RÓBERT.

Lubeck, megsértettél, amikor félrelöktél.

LUBECK.

Uram, nem ismertelek, meg kell bocsátanod érte. S talán együgyűségnek is nézték volna, ha nyugodtan szemlélem, hogy más valaki tánczol álruhában kedvesemmel, midőn én ott vagyok. De hát, ha így esett,

hogy mindegyikünk szenvedett valami bántódást, nyugodjunk bele a bajba, okozzuk a hibáért azt, ami tényleg előidézte s legyünk újra jó barátok.

RÓBERT.

Hát jól van, belenyugszom, hogy ilyen éjjeli szállásom volt, ha te is belenyugszol sebedbe.

LUBECK.

Nos jó, de nem abba, hogy megkaptam, hanem hogy elfelejtem, miképen kaptam.

RÓBERT.

Uram, itt jó Blanka, menjünk.

(Belép Blanka.)

LUBECK.

Kész örömet. Úrnőm, maradsz?

(Lubeck és Róbert el.)

MARIANA.

Úrnőm —

BLANKA.

Mariana, jelenléted elszomorít, csak úgy, mint ahogy nem búsított, mikor távol voltál. S ha nem sérténé meg a szerénységet, megtudnád ezt, mielőtt elhagylak.

MARIANA.

Mily közel áll ez a hangulat az örületséghez. Ha úgy folytatod, amint kezdted, nagyon jó úton vagy a czivódás felé.

BLANKA.

A czivódás felé, mondod?

MARIANA.

Úrnöm, valaki jön.

(Valaki belép egy levéllel.)

BLANKA.

Tényleg jön valaki. Nos, hozzánk szól küldetésed?

KÖVET.

Levelt kell átadnom Mariana úrnőnek.

BLANKA.

Add nekem.

KÖVET.

Csak neki magának szabad átadnom.

(Blanka kiragadja kezéből a levelet; követ el.)

BLANKA.

Eredj dőre ficzkó. Enyhítenem kell ezt az emésztő bosszúságomat s leszek oly vakmerő, hogy kibontom e levelet. Mi ez? Sir Róbert üdvözlő? Úrnőjét, szerelmét, életét? Ó, szerelmes férfi, mint fogadja új úrnőjét, régi barátjára, a megcsalt Lubeckre szarvazott éjjeli sipkát helyezve, hogy az esze melegen maradjon.

MARIANA.

Bár illetlen módon olvastad el leveletem, mégis kérlek, add vissza.

BLANKA.

Hát itt van, nesze, nesze, ez is.

(Széltépi a levelet és elmegy.)

MARIANA.

Mily távol esik ez a jó modortól. De hadd szedjem össze a darabjait, hadd lássam körülbelül a czélzatát,

ha nem is a tartalmát. (*Összeszedi a papírdarabokat s összerakja őket.*) «Szolgád és imádód, Windsori Róbert sir, alias Hódító Vilmos hosszú életet és boldogságot kíván.» Hát ez Hódító Vilmos, Windsori Róbert neve alatt? Lenne bár a világ ura, Lubecket ki nem szorítja ő kedvese szívéből! Ezért megyek most az udvarhoz s Blanka barátnője leszek, ha csak lehet, s ez által marad meg Lubeck nekem s amennyiben módomban áll, elősegítem Blankát is tervében.

(*El.*)

HARMADIK JELENET.

Manchester. A malom.

(*Belép Emma.*)

EMMA.

A féltékenység, mely megélesíti
 A szerelem szemét s mely néki csak
 Saját lelkének képeit mutatja,
 Jó Manvilem érzékit annyira
 Megbűvölé, hogy bennem kétkedik,
 Én bennem, ki a lelkét szeretem,
 S vetélytársaktól félti a szerelmét.
 Légy bírám, Isten, hogy ez nem igaz!
 De szót se többet, Valingford jön itt, hadd
 Rázzam le őt is, mint a másikat.

(*Belép Valingford.*)

VALINGFORD.

Ah, hogy kedvez a szerencse, hogy elélem hozza reményemet, melyért epedtem, ó szép Emma!

Ki az?

EMMA.

VALINGFORD.

Valingford vagyok, szerelmesed, barátod.

EMMA.

Ó szánj meg, uram, hangod után itélve, gondoltam, hogy te vagy.

VALINGFORD.

Mi baja szemednek?

EMMA.

Ah, uram, vak vagyok! Balsorstól sújtva, megvakultam hirtelen!

VALINGFORD.

De hát lehetséges, hogy ily hirtelen lepett meg? Boldogtalan Valingford, hogy így foszlik szét szerelmesed! Szép Emma, nagyon fáj, hogy ily végzettől látlak letiporva. S mégis, ismerek egy tudós orvost, a ki mindent meg fog tenni érted, az én kérésemre; hozzá fordulok, tanácsát kérem, hogy remek érzéked erejét visszaszerezze.

EMMA.

Ah Istenem, uram: nincs semmi, a mit úgy gyűlölnek, mint az orvostudományt, már a pusztá neve is gyűlöletes előttem.

VALINGFORD.

Úgy? Megveted azt, a mi jótéved lesz. Kedves Emmám, azért jöttem, hogy szerelemről beszéljek veled

s reméltem, hogy régi boldogságodban talállak és ime, Isten ily könyörtelenül fojtotta el reménységemet, e végzetes csapást mérve rád, kedves Emmám.

EMMA.

Ó, ne tovább! Nem illik most hiú
Agyrémekkel törődni, a minőket
Fülemnek tár fel dőre szerelem.
Tán több okom vón' ájtatoskodásban
Imával vezekelni bűnömért,
— Amért méltán sújtott rám e csapás —
Mint meghallgatni a hiú szerelmet.

VALINGFORD.

De édes Emma,
Fogadd el tőlem ezt a becses ékszert,
Neked adom szerelmem zálogául.

EMMA.

Ékszert, uram? Vajjon minő gyönyört
Nyújthatnak nékem kincsek, ékszerek
S világi tárgyak, ha világtalan
Szemem nem képes észrevenni őket?
Ah, el kell hagynom téged, jó uram,
Szemem gyötrő fájdalma oly erős, hogy
Egy helyben nem maradhatok soká.
Mennem kell, ég veled.

(El.)

VALINGFORD.

Terringettét, micsoda hajótörése ez terveimnek!
De, Valingford, jobb lesz, ha a nyitját keresed ennek
a cselnek. Nem lehet ez csupán színlelés, Mountney

alattomos találmánya, abból a célból, hogy megakasszon szerelmemben s megszüntessem a szerelmi ostromot? Kifürkészem s bármily módon is, de megtudom, s ha e csalás az ő műve, akkor Montney barátom, egyikünk valószínűleg meg fogja bántani a dolgot.

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

A dán udvar.

(*Belép Mariana és Lubeck.*)

LUBECK.

Mivel az alkalom oly kedvező
S kellő időt s helyet nyújt minékünk,
Ó hadd könyörgjek szívednek kegyéért
S vágyam baráti pártfogásaért.

MARIANA.

Uram, tudod, kérésre semmi szükség;
Parancsolhatsz, Mariana követ,
Hacsak nem törsz a becsülete ellen.

LUBECK.

A mi homályt borítna hírnevedre,
Ily gazságnak lelkemben nincs helye.
De le van kötve a becsületem,
S oly fontos az ügy, hogy buzgón s titokban
Fogom intézni s ha kudarcz kísér,
Egész éltelme szégyenem maradna.

MARIANA.

S mivel adott Mariana okot, hogy
Titoktartásában kételkedel?

LUBECK.

Ne érts ó félre, Mariana, nem
Kétkedem se' benned, sem pedig
Titoktartásodban ; sem a szerelmem
Ne magyarázza félre czéломat,
Hidd el, hogy jó, igaz s becsületes.
Igy áll az ügy :
Tudod, hogy Angliából jött velem
Windsori Róbert, egy nemes lovag,
Bátor s erős, még élte tavaszában
S így nem csoda, ha szerelem megejté.

MARIANA.

Azért jött, hogy szép Blankát lássa meg.

LUBECK.

Nem, nem, Mariana, nem így van ez.
Szerelme Blankához rögtön kiégett,
Midőn először látta arczodat.
Téged szeret, te vagy csak egyedül,
Ki gondolatain uralkodol.

MARIANA.

Helyes, uram ; kedvellek, mert e hajlam
Nem egyszer okozott zavart a balga
Leányok közt. Gyakran mondád : szeretsz
Nagyon, sőt esküdtél is arra s én
Hittem neked De hát becsületes tett,
Hogy így színlelsz ép a hű szerelemnél?

LUBECK.

Hitemre, Marian, nem színlelek.
Nem is vagyok hűtlen hozzád. Azonban

Barátomért, királyi Vilmosért
 Beszélek én. Ő általa legyen
 Tiéd a felség czíme s birtoka.
 Szerelmedhez s szived erényihez
 Méltó. Ő érte szólok s kérek én
 S ha tetszik néked is, végkép lemondok
 Szerelmem jogczíméről s érdekéről.
 Édes Mariana, hát ne tagadd meg
 Tőlem. Szeresd Vilmost, barátomat
 S becsülj engem, hacsak nem akarod,
 Hogy becstelen maradjak mindörökre.

MARIANA.

Ki siralomra születtem, reám
 Nem ragyogott szerencse napja még; ám
 Mikor születtem, a bolygók sötéten
 Balsorsomat megjósolák előre.

LUBECK.

Szünjék panaszod és kérő szavam
 Enyhítse gyötrő fájdalmad hevét,
 Mely, jól tudom, hogy szerelem szülötte.

MARIANA.

Lubeck, te elfelejtéd Marianát.

LUBECK.

Mariana, mint éltemet szeretlek.

MARIANA.

Úgy hát mért engedsz engem másnak át?

LUBECK.

Barátom ő és szeretem e férfit.

MARIANA.

S Vilmos szerelmemtől rabol meg engem.

LUBECK.

Ő téged úgy szeret, mint életét.

MARIANA.

Ne érte szólj, hanem csak magadért.

LUBECK.

Magamért szólok ; mindegy, ő vagy én.

MARIANA.

Kettőtököt elégitek ki hát,
Téged szeretve ?

LUBECK.

Ha őt szereted,
Mindkettőnk szíve vágyát teljesíted.
Enyémet, mert én kérlek téged erre,
Övét, mert vigaszt tőled ő remél.

MARIANA.

Hadd abba, kérlek, itt jó Blanka már.

(Belép Blanka.)

LUBECK.

Ó szörnyűség, hogy ily gyorsan szakad meg
Beszédünk ! Gondolj rám, jó Marian.

(El.)

MARIANA.

Nem is tehet másképp Marianád.

BLANKA.

Jó, hogy talállak. Nagyon boldog vagy már szerelmedben ?

MARIANA.

Úrnőm, engedd meg, hogy titoktartás mellett közöljem veled, ha hajlandó vagy részt venni a cselszövéseben, melyet én eszeltem ki, nem hiszel oly boldognak, mint a mily szerencsésnek te fogsz bizonyulni.

BLANKA.

S hogyan ?

MARIANA.

Bizonyára ismeretes előtted, hogy Windsori Róbert, kit te nem kevésbé becsülsz, már régóta gyötör szerelmével. De, semhogy hűtlen, vagy álnok legyek Lubeckhez, inkább az állhatatos Penelopehez hasonlóan nagy munkába fogok, ha véghez vihetem.

BLANKA.

S mire szolgál mindez ?

MARIANA.

A legközelebbi alkalommal, mikor Windsori Róbert el fog jönni, hogy szokott módján folytassa szerelmi ostromát, látszólag mindenbe beleegyezem, a mit a lovag kér, amennyiben erényemnek nincs ártalmára ; s végül kijelölök találkozássra alkalmas helyet neki, hogy a dán udvarba szöktessen el. Ha ez el lesz hártározva, jelöljön majd ő ki egy időpontot eltávozásunkra : hogy erről tudsz, oly cselet szöhetesz, melylyel tiéd lehet az angol korona és akkor —

BLANKA.

Nos és akkor ?

MARIANA.

Ha Windsori Róbert királynak bizonyul és te a királynéjának, mi lesz akkor ?

BLANKA.

Ha az egyik felől oly bizonyos lennék, mint amennyire meg vagyok győződve a másikról, valami lehetőségét elképzelném a dolognak. De itt jön ő maga.

MARIANA.

Eredj úrnőm s meglátod, óhajod szerint s az én meglepedésemmre fogok mindent elintézni.

(*Belép Hódító Vilmos.*)

VILMOS.

Mint örülök, hogy itt talállak, úrnőm.
Nem kedvezett idáig a szerencse,
Hiába vágytam, hogy veled beszéljek,
Gonosz véletlen állta utamat.
Én nem tudok regélni szerelemről,
Mesébe illő szókkal udvarolni,
Harczos vagyok, fegyverhez köt az esküm,
De egyenesen hadd mondjam ki néked,
Becsüllek téged, szent odaadással,
Mint egy becsületes lélekhez illik.
Szerelmemért nem is harcolhatom
A Trója háborúját, mert hiszen
Ez országban csak idegen vagyok.
Úgy vélem, jól tudod, hogy ki vagyok.
Barátom hisz mindenről értesített,

Lubeck márki, kihez oly hála fűz,
Hogy amíg élek, az övé vagyok.

MARIANA.

A márkinak hálával tartozol,
Ügyednek ő komoly ügyvédje volt.

VILMOS.

S meghallgatod-e Vilmos fejedelmet
S szerelmedet reá sugárzod-e ?

MARIANA.

Uram, fogoly vagyok
S nehéz vón' az udvarból kikerülni.

VILMOS.

Az udvarból könnyű lesz a szökés,
Feltéve, hogy te beleegyezel.

MARIANA.

S ha igen, hogy intézed el a dolgot ?

VILMOS.

Nyugodt lehetsz, csak becsületesen.
A tengeren készen vár egy hajóm,
Mely rögtön Angliába vinne minket,
S ha ott vagyunk, azonnal egybekelnénk.
Soká töprengni nincs most érkezésünk,
Mert a gyanú, ha gyorsan lábra kap,
Üdvünkre irigyen, lerontja tervünk.

MARIANA.

Nem lenne jobb, elfödni arcomat,
Hogy így fel nem ismerve meneküljünk ?

VILMOS.

Ez jó tanács ; ég áldjon addig, kedves.

MARIANA.

De egy kegyet hadd kérjek most, uram.
Kéjvágtyól élvezve, jogtalan sosem
Kiséreld meg erényem bántani.

VILMOS.

Elvetemült s gyalázatos a férfi,
Ha olyan nő nevét vonná homályba,
A kit méltónak tart a hitves ágyra.

MARIANA.

Remélem, hogy esküdben bízhatom.
S most elhagylak a megbeszélt időig.
(El.)

VILMOS.

Ó boldog Vilmos, szerelmedben áldott,
S az ő szerelmében legboldogabb !
Jól van Lubeck, ez a nemes barátság
Jutalmát nyerje, hacsak élek én.
(El.)

MASODIK JELENET.

Manchester. A malom közelében.

(*Belép két oldalról Valingford és Mountney, kivont karokkal
kezükkben s haragosan néznek egymásra.*)

MOUNTNEY.

Valingford, oly nehezen tűröm el
A sérelmet, mit rajtam elkövettél,

Ha nem vetném meg, elkövetni oly
Tettet, mely foltot ejtene nevem
Becsületén, váltságdíjat halállal
Fizetnél vétkedért.

VALINGFORD.

És én Mountney,
Ha bosszút lihegő dühöm, melyet
A mindennapinál erősb szerelmem
Gyújt lángra, nem vetette volna meg,
Hogy életedtől megraboljalak,
Nem éltél vón', hogy ennyire kicsúfolj.
Ó nyomorúlt, mivel bántottalak?
A nemes köteléket, mit utóbb
Az istenek színe előtt kötöttünk,
Mikor a Hódítóval idejöttünk,
Én megtartottam, nem sértettem azt meg.
De gázságodban te túlzásba mentél,
S így minden kapcsolatot szétszakítva,
Gyűlölöm kell, kit annyira szerettem!

MOUNTNEY.

Mily ravaszúl s alattomosan űzöd
Csalásodat. A sértődöttet adnád
S vizályt is kezdesz, hogy így mentegesd
Gyalázatod? Valingford, nem elég, hogy
Vetélytársként álltal kettőnk között,
Még csúfságomra azt tanácsolod,
Hogy ha szerelmet vallok majd neki,
Szinlelje, hogy siket s nem hallja szómat?

VALINGFORD.

S valóban, Mountney, így cselekedett is!

MOUNTNEY.

Hisz jól tudod, hogy így tett, mert nagyobb
Sértés részedről nem is érhetett vón'!

VALINGFORD.

Látom hát, mindkettőnket rászédett.
Midőn szerelméért esengve, néki
Sok drága ékszert s aranyat kínáltam,
Ő megvetéssel visszaútasítá.
Mit ér az, úgymond, nem láthatja hisz
A napot! S én a te cselednek hittem,
Hogy színleléssel szabadulni vágyott.

MOUNTNEY.

Ezt hittem rólad én is. Amde szólj,
Mindez valóban meglevő betegség?

VALINGFORD.

Azt gondolom, tisztára színlelés.
Nyujtsd hát megint baráti jobbodat,
Csak félrőértés szülte a vizzályt.

MOUNTNEY.

Tiszta szivemből: s most kutassuk a
Valóságot.

VALINGFORD.

Kész örömet, barátom.
Menjünk azonnal atyjához, talán
Megtudjuk ott, mindebből mi igaz.

HARMADIK JELENET.

A dán királyi palota előtt.

(*Belép Vilmos és Blanka, álruhában, álarccal.*)

VILMOS.

Jer csak, szerelmem, éltem vigasza.
Igy, álruhában, senki fel nem ismer ;
S bizton hiszem, hamar elérjük az
Angol partot, ha tengeren vagyunk.

BLANKA.

De emlékezz' első esküdre vissza :
Ne próbálj soha csorbát ejteni
Erényemen, míg nászunk meg nem ültük.

VILMOS.

Mariana, az égre esküszöm,
S lovagi becsületszavamra hidd el,
Soha nem kérem és meg sem kísérlem,
Hogy szűz-erényed fényét elborítsam ;
Amíg az angol partot el nem értük.
Majd ott leszel törvényes nőm s királyném.

BLANKA.

Reményem, hogy esküd szívből ered.
Távozzunk most s bizzuk magunkat arra,
Kinek hatalmas akarata mindent
Ural, a jónak végtelen gyönyört ad
S a gazra méri legszörnyűbb csapását.

VILMOS.

Siessünk, késlekedni nem szabad,
Mivel vészt hozhat minden pillanat.

NEGYEDIK JELENET.

Manchester. A malom.

(*Belép a molnár, Trotter és Manville.*)

MOLNÁR.

Mondhatom, uram, nem csekély bánatot okozol, hogy ily rosszat gondolsz leányom felől, kinek jó hírnevéhez, még ha én mondom is, becstelenségnek soha még csak árnyéka sem férhetett.

MANVILLE.

Molnár apó, meg kell vallanom, hogy annak a két nemesnek itt tartózkodása nagy visszatetszést váltott ki belőlem.

MOLNÁR.

A mi őket illeti, sohasem vettem bennük észre gonosz szándékot. De még ha megpróbálták volna is azt nyilvánítani, leányom tiszta lelke elég erős ahhoz, hogy ellentálljon.

TROTTER.

Ezek a legbecsületesebb férfiak, a kiket valaha csak láttam: hitemre, az egyik hat pennyt adott, hogy hozzak egy liter pezsgőt. Nézd uram, itt jönnek.

(*Belép Mounthey és Valingford.*)

MOLNÁR.

Trotter, hívd lányomat. Nos, itt vannak együtt valamennyien, beszéljük meg alaposan a dolgot.

(*Trotter el.*)

MOUNTNEY.

Örülök, hogy itt találak, atyám. Eljöttünk, hogy beszéljünk veled.

MANVILE.

Talán a leányával inkább.

VALINGFORD.

Úgy van; egy ügyben jöttünk, melyben barátságodat szeretnők igénybe venni.

MOLNÁR.

Uram, előttem idegenek vagytok, de az udvariasság révén kérhetek tőlem bármit, a mi észszerű.

MANVILE.

Micsoda? Hát annyira előrehaladt, hogy jóakarátat jönnek kérni?

VALINGFORD.

Értésünkre jutott, hogy leányod hirtelen megsiketült és megvakult.

MOLNÁR.

Isten őrizz! Ép érte küldtem. Igaz, hogy három napja el sem hagyta szobáját, Szörnyű fájdalom, ha igaznak bizonyulna!

MANVILE.

Ez Isten büntetése hűtlenségéért.

MOLNÁR.

Uram, félek, hogy szavaitok nagyon is igazak. Nézétek, ott vezet Trotter. Mi baja van Emmámnak? Csak nem világtalan?

EMMA *(félre)*.

Mountney és Valingford, ketten együtt. És Manville, kinek hűséget fogadtam szerelmemben Most, Emma, segíts magadon!

MOUNTNEY.

Ez nem színlelés, Valingford.

VALINGFORD.

Ha az lenne, mindenképen nagyon ügyes.

EMMA *(félre Trotterhez)*.

Trotter, nyujtsd ide kezed s ha szeretsz, légy titoktartó s hadd rá, hogy úgy van, mindenre, a mit majd mondok s akkor búsásan meg foglak jutalmazni.

TROTTER.

Ah, ez annyi, mintha egy szörnyű, rémes, borzalmas, gyalázatos hazugságot mondanál és én még erősítem azt meg. Nem, Szűz Mária!

EMMA.

Jelenlegi nyomorúságom készítet rá, Trotter, ha szeretsz.

TROTTER.

Ez a szó «szerelem» mindenre rávesz.

EMMA.

Trotter, hol van atyám?

TROTTER.

Ej, micsoda vaksi nő vagy te! Hát nem látod? Hisz itt áll előtted!

(Odalöki atyja felé.)

EMMA.

Ez az atyám? Ó jó atyám, engedd meg, hogy elvonulhassak oda, ahol zavartalanul lehetek, mivel Isten megfosztott látásomtól és hallásomtól egyaránt.

MOLNÁR.

Ó szólj, gyermekem, hogyan ért ez a vakság? Oly édes látvány a szemedre tekinteni s mégis elveszíté a látás erejét? Szegény atyádnak mily fájdalom ez!

EMMA.

Jó atyám, ne hagyj itt állni, hogy mindenki mint valami csodát megbámuljon; vitess egy magányos helyre, a milyen egy ily nyomorult teremteshez illik.

MOLNÁR.

Trotter, vezesd be; szegény Goddard öröme s vígasza végkép lehanyatlott.

(Molnár, Emma és Trotter el.)

MANVILE.

Siket is, vak is. Így hát ő nem hitves az én számomra. S örülök, hogy ily szerencsés véletlen jött közbe. Eltávozom Chesterbe s itt hagyom e férfiakat az ő vak szerencsájükkal. *(El.)*

MOUNTNEY.

Minthogy a szerencse ily gonoszul rontotta le reményeinket, nem töröm magam érte. Követem a királyt, a ki ma kötött ki Liverpoolban.

VALINGFORD.

Menj csak, uram, követlek én is. Nos, Mountney elment, én itt maradok s folytatom a szerelmi ostro-

mot. Azt hiszem, az egész csak színlelés volt, hogy így szabaduljon zaklatásunktól. (El.)

ÖTÖDIK JELENET.

A dán udvar.

(*Belép Lubeck és a dán király, haragosan.*)

ZWENO.

Hiába, Lubeck, lehetetlen az!
 Tudtál e tettről s jóváhagyta az.
 Kit úgy magasztaltál, ez volt a férfi!
 Ki ily gonoszul csalja meg barátját?
 Midőn először hozta udvarunkba,
 Hogyan fogadtuk! Mint bántunk vele!
 Nem tudja nálad jobban senkisé.
 Jutalmul érte szépen megfizet,
 Marianát rabolja tőlem el,
 Szép foglyomat; szökése így elüt
 A váltságtól, mit már kialkuvánk,
 S nem is tudom, miként feleljek érte,
 Ha svéd hazája visszakéri őt.

LUBECK.

Ne higgy, kegyes uram, rosszabbnak engem,
 Mint megérdemleném, hiszen szerelmem
 Mariana volt, felség tudja jól,
 Királyném, ő szívem, eszem ura:
 Hogyan tudhattam volna a szökésről?
 Jobban sujt engem az egész világnál!

ZWENO.

Megvallom, ez melletted szól, Lubeck,
 Hívjátok lányomat. De meg vagyok

Győződve arról, nincs sejtelve sem
 Szegény léleknek, hogy eltávozott.
 A férfit, úgy hallom, szerette ő is,
 Mit a gonosz nem látott meg soha.
(Belép Rosilio Marianával.)

ROSOLIO.

Itt van Marian hercegnő, királyom,
 Leányodat rabolták el, uram.

ZWENO.

Mit, lányom tűnt el? Most világosan
 Mutatkozik aljasságod, Lubeck!
 A te műved volt ez a cselszövény.
 S drágán fizessd meg ezt a tettetted.

LUBECK.

Ha erről tudtam, vagy ha célom az volt,
 Hogy megszöktessem felséged leányát,
 Pusztitson el az igazságos ég.

ZWENO.

Hiába minden esküd; éltedet
 Nem menti meg. Börtönbe, el vele!
 S most, kedves, mert hisz másképp nem lehet,
 Mint hogy részt vettél te is ez árulásban,
 Szörnyen lakoljatok mindketten érte.
 Börtönbe véle! Szép história!
 Ellopták lányomat!
 De mit használ dühöngni itt, magamban?
 Vilmoshoz küldök Angliába, rögtön,
 Hogy jöjjön ide udvaromba Windsor
 Dölyfös lovagja, hogy gyalázatos
 Tettéért bűnhődjön, vagy ottan érje

A büntetés, mit én mérek reá.
S Blankát azonnal küldje haza, mert
Különben érte én magam megyek
S megbánja Vilmos is, ha megtagadják.

HATODIK JELENET.

Anglia. Demarch gróf tábora.

(*Belép Vilmos, mint fogoly, katonák közt.*)

VILMOS.

Volt-e csapás szörnyűbb s baj súlyosabb?
Ha összefogna a pokol s a menny,
Hogy lelkemet miként tiporja le,
Ennél nagyobb gyötrelmet nem találhat.
Ah, Marian, siralmam okozója,
Szívem öröme, éltem vígasza.
Miattad sóhajtom a légbe búmat,
S tépem szívem; s ha csendes sóhaj száll el,
A bánat nem kevésbé gyötri lelkem.

ELSŐ KATONA.

Nyugodj barátom, mindez mit se használ.

VILMOS.

El innen, gaz, kezét te mersz emelni
Uralkodóra?

ELSŐ KATONA.

Megvizsgáljuk azt is.
Valaki jön, ő mindent rendbe hoz.

(*Belép Demarch.*)

Uram, ma éjjel, őrködésünk közben
E férfit fogtuk; nem tudjuk, ki ő,

Egy bájos nő is volt kíséretében.
 Úgy látszott, hogy termetre gyönyörű, de
 Le volt takarva arcza s így vonási
 Báját és kellemét nem láthatók.

DEMARCH.

Mondd meg, hová való s ki vagy, barátom?

ELSŐ KATONA.

Mért nem felelsz uramnak?
 Nézd, hallgat megvetőleg.

DEMARCH.

Hát megveted, hogy válaszolj nekem?
 Ez orczátlan s dölyfös viselkedésed
 A legsúlyosb fenyítést érdemelné.
 Nem hallottad talán s nem is tudod,
 Amíg távol van a szász fejedelem,
 Demarchot tette meg helyettesének,
 Hogy a törvénytörtőt büntesse meg?

VILMOS.

Tudom s ösmerlek téged, áruló,
 Ki lázadó és összeesküvő vagy!
 Demarch, és nem tudod, ki vagyok én?

DEMARCH.

Érzékim vakságát, felséges úr,
 Bocsásd meg e bánásmódot királyi
 Személyeddel!

VILMOS.

Felelj, Demarch, mi az
 Oka, hogy a népem fegyverben áll?

DEMARCH.

Dicső uram s királyom, ment az én
Gondolkodásom minden árulástól
Írántad, a hon s a közjó iránt.
Nem tűrhetem nevem becsületén
A sérelmet, melyet utóbb Dirot
Követett el rajtam s ez volt az ok,
Amért hogy néhány harczost összegyűjték,
Hogy védjenek meg engem ellene,
Ki gaz szándékból életemre tör.

VILMOS.

Hol van Dirot?

DEMARCH.

Fegyverben, jó uram,
Tán két mérföldnyire lehet e helytől,
Mint arról biztos tudomást szereztem.

VILMOS.

Jer. Menjünk. Félek én nagyon,
Hogy árulók vagytok ti mindaketten.

NEGYEDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Chester. Egy polgár háza előtt.

(Belép egy polgár, lánya, Eleonóra és Manvile.)

POLGÁR.

Valóban, uram, jó lenne, ha rávehetnéd atyádat, hogy ide jöjjön: de ha azt gondolod, hogy ez nagyon messzire van neki, nem bánom, lovon megyek én Manchesterbe. Úgy-e, Eleonóra?

ELEONÓRA.

A mit legjobbnak gondolsz, számomra parancs lesz.

MANVILE.

Jól van, Eleonóra, ég veled. Még csak egyet: Úgy intézd, hogy minden készen legyen, akár itt történik, akár magunkkal vigyük.

POLGÁR.

Ami ezt illeti, ne okozzon gondot neked. Minden jót az útra. *(Belép Valingford.)* De csend, ki ez a férfi?

VALINGFORD.

Adjon Isten minden jót. Megengedsz egy-két szót, uram?

POLGÁR.

Örömet, uram; kérek, beszélj, a mennyi jó esik.

VALINGFORD.

Nem Manchesterből való az a férfi, ki ép most ment el innen? S nem tekintélyes ember-e az atyja?

POLGÁR.

Bizony az, uram. Mért kérdezed? Talán ismered őt?

VALINGFORD.

Ismertem őt a régi időkben, de nem nagyon tisztességes viselkedése miatt meguntam társaságát. Mert, köztünk legyen mondva, ismeretsége volt egy szegény molnár leányával s többször ígért neki házasságot. Folytonos halogatással és gúnyolódással azután oly helyzetbe sodorta, hogy — félő — a lány életébe fog kerülni.

POLGÁR.

Hát hogy nyíltan beszéljek veled: atyja és én régi jó barátok vagyunk s kölcsönös megegyezés történt az én lányom s az ő fia közt; minden készen van már; csak az esküvő helyét kell meghatározni, vajjon Manchesterben vagy pedig itt tartsuk-e meg s ezért lovagolt most el.

ELEONÓRA.

Mit vétett ellened, hogy ennyi rosszat halmozol rá?

VALINGFORD.

Bocsáss meg, lady, jövendőbeli urad ő.

ELEONÓRA.

Ha tudnám, hogy ez igaz, nem lenne a férjem, bárki legyen is: kérlek tehát, jó atyám, hozd meg azt az áldozatot, hogy e férfival Manchesterbe mégy s ott tudd meg, vajjon igazat beszélt-e vagy nem

POLGÁR.

Hidd el, uram, nagyon csúnyán bánt velem, pedig én oly jóakarója voltam; de nem sajnálom a fáradságot, hogy Manchesterbe menjek. Meg akarom tudni, vajjon atyjának óhaja-e, hogy fia ily csúfot űzzön belőlem. Nem fáradnál be egy kissé? Rögtön lóra ülünk és indulunk.

VALINGFORD.

Légy szives, menj előre, rögtön követlek. (*Eleonóra és a polgár el.*) Most hát bosszút állhatok Manvilen s Emma az enyém lesz. Menjünk tehát sietve atyjához s értesítsük őt izibe, hogy mi történt.

MÁSODIK JELENET.

Az angol udvar.

(*Belép Vilmos, a dán követ, Demarch és kíséret.*)

VILMOS.

Mit jót hoz minekünk a dán követ?

KÖVET.

Csak ezt: az én uram, a dán király
Azért küldött, hogy tudjam meg, vajjon
Mieft raboltad el a becsület
És minden törvény ellenére lányát,
Az élete egyetlen örömét
És vigaszát. Ezért hát arra kér,
Hogy Blanka lányát visszaküldd velem,
Különben oly sereg jó ellened,
Mely ellenedre visszahozza őt.

VILMOS.

Követ! E választ vidd el a királynak.
Blankát, leányát követeli tőlem
S azt mondja, elraboltam udvarából?
Nem is gondoltam rá soha! S a mi
Merész fenyegetését illeti,
Vele s a dán sereggel nem törődöm,
Mert ha betör, hogy innen elvigye,
Olyan lakomát rendezek neki,
Hogy nem lesz kedve megköszönni azt.

KÖVET.

Ez hát feleleted?

VILMOS.

Igen, mehetsz.

KÖVET.

Keservesen fizetsz meg érte majd.
(*El.*)

VILMOS.

Demarch, a harcosok közül, kiket
A polgárháborúhoz toboroztál,
Szemeld ki azokat, kik védhetik
Hazánkat s hűségedbe' bizva, im vedd
Bocsánatunkat elmúlt vétkedért.

DEMARCH.

Alázattal köszönöm e kegyet,
(*Mind el.*)

HARMADIK JELENET.

Manchester. A malom.

(Belép a molnár és Valingford.)

MOLNÁR.

Ah, jó uram, mért gyötröd magad folyton, nem látod lányom tökéletlenségét, melyek bármily férfi szerelmét megszüntetni képesek? Így történt az ő első választásánál is. Manville elhagyta őt és Chesterben egy vagyonos lányt vesz el. De ha lányom ezt tudná, félek, nagyon fájna neki.

VALINGFORD.

Molnár apó, oly nagy az én szerelmem lányod iránt, hogy semmi balsors meg nem ingathatja. Társam, Mounthey, láttad, hamar kereket oldott; de az én érzésem őszinte volt, én oly hamar nem változtam meg, bár gúnyosan és megvetéssel utasítottak vissza.

(Belép Emma.)

MOLNÁR.

Valóban, uram, nem tudom, mit feleljek neked. Lányomat én nem kényszeríthetem. De itt jön ő maga: beszélj vele, ne kímélj semmi fáradságot. Soha azelőtt nem zaklattak ennyire.

EMMA *(félre)*.

Nagy ég! Hát sohasem szabadulhatok meg ettől a tolakodó embertől? Megint vakságot kell színlelnem! Szerelmem irántad, Manville, újra erre kényszerít, mert állhatatosan kitartok melletted. — Atyám, merre vagy?

MOLNÁR.

Itt vagyok, gyermekem. Felelj ennek az úrnak, a ki oly örömet élvezné szerelmedet!

EMMA.

Hol vagy, uram? Hát sohasem hagyod abba ezt a hiábavaló szerelmi ostromot? Hát nincsen elég lány Angliában, a ki kielégítene, hogy a szegény megvetendő manchesteri lányt kell zaklatnod?

VALINGFORD.

Engem csak a manchesteri szép lány elégíthet ki.

EMMA.

Most látom, milyen hiú a szerelem. Nem elég, hogy magad is vak vagy, még egy vak feleséget is vennél magad mellé. Te örülhetsz, ha megvan a szemed világa; ne légy dőre s szeress oly nőt, a kiből nagyobb gyönyörűséged telhet.

VALINGFORD.

Molnár apó, lányodat nagy tisztesség éri, ha szerelmével megajándékoz. Nemes vagyok Vilmos király udvarában s nem kis mértékben élvezem a király kegyét.

EMMA.

Ha te, mint állítod, nemes vagy, ellenem, úgy mint magad ellen nagy sérelmet követsz el: magad ellen, mert mint látszik, szerelmedet méltatlanul pazarlod el s ezért csak feddést érdemelsz, — ellenem, mert világos, hogy én el lévén zárva a világ hiúságaitól, a világ bámész szemének tennél ki engem. Kéjvágy és nem szerelem sodor ebbe a vak hitbe. De az egyiktől

őrizkedni fogok, a mennyire lehet, a másikat atyámnak engedem át, mert ezt parancsolja a kötelesség.

VALINGFORD.

Ó szép Emma! Manvile elhagyott és Chesterben most másnak esküszik hűséget. Ha azt hiszed, hogy nem igazat mondok, hadd mondja el atyád, amit hallott.

EMMA.

Lehetséges, hogy Manvile ily szeretetlenül jutalmazná meg az én hűségemet s ily szörnyű hálátlansággal fizetne jószágomért? Miattad színlelek s úgy fizetsz meg érte? Való igaz; napok óta nem láttam s csodálkoztam is elmaradásán. De hát, atyám, bizonyos vagy abban, hogy e szavak Manvilere vonatkoztak?

MOLNÁR.

Bizony, lányom, minthogy már kimondták, meg kell erősítenem: Manvile elhagyott és Chesterben egy vagyonos ember leányát veszi el. Manvile saját atyja fáradozik a dologban s így el kell hinnem. Hidd el leányom te is, hogy ez így van.

EMMA.

Akkor, jó atyám, bocsásd meg e bánatot, melyet hoztam neked, mikor ezt a hűtelen férfit túlon túl szerettem. Ép így, uram, bocsáss meg nekem; azt hiszem, hogy ez eset révén méltán megérdemlem. Szerettem Manvilet, abban a reményben, hogy viszonzni fogja; ez késztetett kétszinű játékba atyámmal, veled és másokkal szemben, a mit immár nem titkolok előtted. Hogy csábító beszéd ne vezessen félre, őt kivéve, mindenki előtt siketséget színleltem; s hogy egy férfit se kedveljek meg jobban, mint őt, világtalannak mu-

tattam magam. Erős szerelmemnek ezt a két csal-
képét ép úgy mutattam előtte, mint atyám és többi
szerelmes kérőm előtt is. A dologba nem avattam be
őt s becsületes szándékom okozta mostani fájdalma-
mat s mert arra törekedtem, hogy észrevegyen a
szerelem, megvetés és gúny a büntetésem.

MOLNÁR.

Mondd, édes Emmám, egész idő alatt csak szerelem-
ből színleltél, iránta, ki ily csúfosan elhagyott?

EMMA.

Hidd el, atyám, hogy igazat beszéltem és még egy-
szer kérlek téged is, Valingfordot is, hogy bocsássatok
meg. Bármit mondok is még, szolgáljon mentségemül
a fájdalom, mely most gyötör. De boldognak érezném
magam, ha addig élhetnék, míg bűnhődni látom e
hálátlan férfit árulásáért. Bocsásd meg távozásomat,
feldúlt lelkem a csendes magányt keresi, hogy elmél-
kedjem sorsomon.

(El.)

VALINGFORD.

Hát nem vet rám egy barátságos pillantást sem?

MOLNÁR.

Ó, uram, ne korhold őt; van elég oka rá, mivel ez
a férfi így bánt vele. Magadra hagylak most, hogy
szegény lányomat vigasztaljam, amennyire azt tenni
képes vagyok.

(El.)

VALINGFORD.

Ég áldjon, jó atyám.

(El.)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Nyílt tér Angliában.

(Belép Zweno, dán király, Rosilióval és kísérekkel.)

ZWENO.

E helyen óhajt összejönni vélem
Vilmos fejedelem?

ROSILIO.

Igen, királyom.

ZWENO.

Menj s a rád bízott tisztet teljesítsd,
Nézd meg, hogy harcra készen vannak-e.
Oszd szét az öröket, mint megbeszéltük;
Külön helyen és őrizet alatt
Tartsák a foglyokat, míg más parancsot
Nem nyersz. Elég, tudod a szándokom.
Ha Vilmos, szász fejedelem a férfi,
Ki válaszul nem szót, de sebeket küld,
Úgy harczy riadó s nem szóbeszéd
Fog e viszályban dönteni. Rosilio,
Maradj velem, a többi elmehet. *(Mind el.)*

(Belép Vilmos, Demarch, a kísérekkel.)

VILMOS.

Távozzatok ti mind. Demarch maradjon.
Magam szeretnék Zwenoval beszélni.

DEMARCH.

Ha Zweno csak azért kíván beszélni
Veled, uram, hogy gonoszul kijátszszon,
Kitűnő alkalmat nyújtasz neki

VILMOS.

Nem, nem, Demarch. Ez
A hadi törvény megszegése lenne.
Tehát eredj és hagyj magunkra kissé.
(*Mind el, kivéve Vilmos. Belép Zweno és Rosilio.*)
Látom, hogy Zweno ura a szavának.
Zweno király, Szász Vilmos üdvözöl ;
Jót hoztam-e vagy rosszat, rajtad áll
Megválogatni. Hogyha jó barát vagy,
Hazám és én barátilag köszöntünk,
Ha rossz szándékot táplálsz mi irántunk,
Gonosz ármánykodással szembeszállunk.

ZWENO.

Vilmos — csak így nevezlek, mert a cím csak
Azt illeti, ki méltó mindazokra
A tisztségekre, melyeket reá
Ruháztak a szerencse és az ősök,
De akkor én is jog s illem szerint
Szász fejedelem címmel diszitenélek.
Szavam az ember értékéhez mérem,
S nem ranghoz, mely méltatlant ékesít.

VILMOS.

Rangodhoz nem méltó, a mit cselekszel,
 Hogy a békét, a melyet becsülettel
 Tartottak meg apáink, megszeged.

ZWENO.

S nem lett vón' ez a béke örök is,
 Ha tenmagad nem törted volna meg?
 Csorbát ejtél királyi rangomon,
 Vérig sértéd atyai szívemet, —
 Lányomtól így kell megrabolva lennem!
 S a mennyire erőmtől csak telik,
 Bosszut ne vennék e gyalázatért?

VILMOS.

Ez volt az ürügy, Zweno, a vizzályhoz?
 Jól látom, a legbölcsebb ember is
 Tévedhet. S rólam tényleg azt hiszed,
 Hogy elraboltam Blanka lányodat?

ZWENO.

Orczátlanul tagadod is a tettet,
 Mikor napnál világosb a bizonyság?

VILMOS.

Milyen bizonyság?

ZWENO.

Önvallomásod nem elég bizonyság?

VILMOS.

Azt mondtam, hogy lányod raboltam el?

ZWENO.

Úgy mondtad, hogy egy nőt vittél magaddal.

VILMOS.

Ezt most is állítom.

ZWENO.

Nos hát, a nő

Leányom, Blanka volt.

VILMOS.

Nem ő volt az, hanem Mariana,
Kit jogtalanul tartasz fogva itt.

ZWENO.

Bűnöd mellett megátalkodva tartsz ki.
Igaznak hirdetett szavaidat
Szemed előtt fogom nyilvánvaló
Hazugságnak bebizonyítani.
Rosilio, hozd ide őt s a márkit.
(*Rosilio el.*)

VILMOS.

Hogy így csalódtam volna, lehetetlen.

DEMARCH.

Hallottam, hogy a katonák ma éjjel
Egy méla hölgyet fogtak el, miközben
Örködtek s Dirot azt parancsolá,
Hogy fogva tartsuk. Nem tudom, ki ő;
Csak ennyit hallottam véletlenül.

VILMOS.

De hát mit érek ezzel?

DEMARCH.

E nő lehet a dán király leánya.

VILMOS.

Lehet? De nem, éltetre, nem lehet.
Menj csak, Demarch, tüstént hozd ide őt.
(*Demarch el. Belép Rosilio, Lubeck és Mariana.*)

ROSILIO.

Felség, itt van Mariana s a márki.

ZWENO.

Nézd, itten vannak czinkostársaid, kik
Elősegíték lányom szöktetését.
Világosítson ez fel a valóról.
S szentül fogadom, esküszöm reá, hogy
Fejeiket előtted üttetem le,
Ha nem tudom meg, hova lett leányom.

VILMOS.

Ó jó Lubeck, mint fáj nekem, hogy e
Bilincseket miattam kell viselned.
Lelkem legyen tanúm, mily kint okoz!

LUBECK.

Uram, tudod, miattad tűröm el.
Csak rosszat gondol rólam a király
S ha szégyent zúdit rám, öröm neki.
(*Belép Demarch Blankával.*)

DEMARCH.

Felséges úr, engedd meg, itt a nő,
A kiért küldtél.

VILMOS.

Mit beszélsz te nőkről
Nekem? Nemük gazságát gyűlölöm.
S szerintem a szerelmes legsilányabb,
Legaljasb rabszolgája a világnak.

DEMARCH.

Milyen különös s ritka változás ez!

ZWENO.

Nézd, Vilmos, Blanka ez a nő?
Vagy nem? Tudom, hogy ismered, ha látod.

VILMOS.

Megcsaltak, Zweno és szörnyen csalódtam.
Igen, ez ő, valóban Blanka ő.
Bármit kívánhatsz, mindent megteszek
Zweno, csakhogy jóvá tegyem hibám.
Kegyetlen Marian, így bánsz velem,
A férfival, ki szívből szeretett?

MARIANA.

Midőn először jöttem udvarodba,
S Vilmos gyakorta ostromlá szívem,
Akkor eszeltem ki e tervemet,
Hogy enyhítem leányod bánatát.
Igy történt, hogy helyettem ő szökött meg
Álarczban Vilmossal s mint látható, oly
Jól sikerült, hogy Vilmos most se tudja,
Hogy nem én voltam az, kit elrabolt.

VILMOS.

Ó hát igaz! Ah máskép nem lehet,
És Blanka volt, kit elvittem magammal?

Ó állhatatlan nő, hűségesen
Szerettelek s te így bántál velem.

BLANKA.

Ó atyám,
Bocsásd meg elmúlt balgaságomat, hogy
A tiszteletről, jó atyám, irántad
S kötelmemről így megfeledekzém.
Tévútra csábitott a szerelem
És bűnbánón látom be most hibámat.

ZWENO.

Ó kelj fel, drága lányom! Bár hibád
A legszigorúbb feddést érdemelné,
A szerelem sok bűnnek takarója
S szemet húny a szülői szeretet is
A gyermeke botlásai előtt.
Oly nagy atyád szeretete irántad,
Hogy tudja bűnöd s nem akarja tudni.
És most, Vilmos, fogadjad hitvesül
Leányomat; tudom, nagyon szeret.

VILMOS.

Alkalmas párosulás! Hát ki mondja,
Hogy a tűzből csak ímént szabadulva,
Vessem megint lángok közé magam?
Csak adja mereven tovább a szentet,
Színlelt ábrázat hadd díszitse őt.
Mind megvetem a döreségüket,
Szabad vagyok, sosem hajtom nyakam
Igába, senkiért a nap alatt.

ZWENO.

Lányom kezét te visszautasítod?
Mondom neked, e gyors válasz reád
Oly szörnyű vést zúdít, mely elsöpör.

VILMOS.

Oly visszatetszést kelt Mariana
 Álnok cselekvésének gondolatja,
 Hogy megutáltam egész nemüket.
 Mind hűtlen, állhatatlan, becstelen.
 Ki úgy tesz, mint én s kít ily végzet ér,
 Szívéhez nő többé sohase fér.

BLANKA.

Nem minden nő rossz s becstelen, ne hidd,
 Tekintsd a hű s jó nők erényeit.
 (*Belép Valingford, Emma, a molnár, Mountney, Manvile és
 Eleonóra.*)

VILMOS.

Mi az, Valingford, mit keresnek itt
 E nők?

VALINGFORD.

Kegyess uram, két nő van itt
 Mindkettő jegyese egy férfinak
 S czivódnak most, kinek legyen a férje.

VILMOS.

Nos, lépjetelek elő, ti asszonyok,
 Kinek kötötte le szavát először?

EMMA.

Hitemre, nekem.

ELEONÓRA.

Jó uram, nekem.

VILMOS.

Manvile, kinek esküdtél te először?

MANVILE.

Ha igazat beszéljek, én először
Ezt a leányt szerettem.

ELEONÓRA.

Amde Manvile,
Hisz semmi bizonyságod nincs reá.

EMMA.

A lelkiismereted száz tanu,
Manvile.

ELEONÓRA.

Ez a nő ellopott egy lelkiismeretet, hogy saját ügye
mellett tanuskodjék; de hát csalódol, ő nem akar
rólad semmit sem tudni.

MANVILE.

Való igaz, uram, nagyon szerettem,
Minden gyönyöröm benne megtaláltam.
De több akadály állt utunkba rögtön
S el kellett hagynom végkép, ámde atyja
Is beleegyezett.

VILMOS.

S mi akadály volt?

MANVILE.

Nem látott s nem hallott

VILMOS.

Most lát is, hall is.
Hogyan gyógyultál meg? Felelj, leány!

EMMA.

Bocsáss meg, hadd fedjem fel a valót
 És ne itélj el vallomásomért!
 Szerettem ezt a Manvilet annyira,
 Hogy amikor távol volt, akkor is
 Magam elé képzeltem gondolatban
 Alakját, arczát és minden vonását,
 S bálványként szívem szentélyébe zártam.
 Nem láttam férfit — áltattam magam —
 Kit elvakult tekintetem olyannak
 Mutatott vón, mint Manvile volt szememben.
 Még nem hűlt ki köztünk a szerelem,
 Sőt én magas becsben tartottam is;
 Tanyánkba egyszer néhány férfi tévedt,
 S Manvile féltékenyen tekinté őket,
 Rossz néven vette azt is, ha fogadtam,
 Ha csak hallottam, vagy ha láttam őket.
 Mire azonnal elhatározám, hogy
 Siketséget s vakságot színlelek,
 Hogy a másik kettőtől szabaduljak.
 S mért tettem ezt? Hogy megtartsam szerelmét,
 S ily szívtelenség érte a jutalmam.

MANVILE.

S ezt tette Emmám, csak hogy hű maradjon,
 Hogy nem hall s nem lát, mindezt színlelé?
 Bocsáss meg, kedves, csak tiéd vagyok!

EMMA.

El a kezekkel, hűtlen férfi te!
 Ne is legyen soha tiéd szerelmem,
 Ki ily ügyesen ráztál le magadról.
 Tegyük fel, vak vagyok s nem láthatok,

Hisz gyakran ér ily megpróbáltatás,
 Mit Isten küld, a ki mindent irányít.
 El kellett hát azonnal hagynod is?
 Mondom neked, Manvile, ha te vagy az,
 Ki látásod, hallásod elveszited,
 Vagy bármi ér is, én tovább szeretlek
 S becsüllek; sőt még koldulok is érted,
 Ha a nyomor kísért, csakhogy megélj.

MANVILE.

Bocsáss meg, drága Emmám.

EMMA.

Valóban, tiszta szívből megbocsátok,
 S amennyire lehet, én elfeledlek,
 Ne szólj hozzám többé soha s ne ismerj.

MANVILE.

Isten veled, te jégcsap, légy enyém
 Te, kit szerettem, én tiéd vagyok.

ELEONÓRA.

Enyém, Manvile? Sosem leszel enyém!
 Gázságod megvetem,
 S míg élek, közelemben ne kerülj!

MANVILE.

Ide jutottam? Kettő volt előbb,
 S férjül kívánt imént még mind a kettő.
 És mindegyik most így taszit el engem!

VALINGFORD.

Uram, nemrég e férfi még előttünk
 Nagy becsben állt; méltányos, úgy hiszem,
 Nevetnünk őt, ki minket is kigúnyolt.

MOUNTNEY.

Helyes, csak formáját találđ meg.

VALINGFORD.

Figyelj hát.

VILMOS.

Most látom, hogy nem minden nő gonosz,
Szép Blanka is; úgy tetszik, bájos arczán
Hogy menyeyi pir ömlik végig el.
Fogadd, Zweno, kibékült ellenséged,
Ha úgy óhajtod, nem miként barátot,
Hanem mint szerető vőt.

ZWENO.

Igy örömmel
Látom, hogy bűnbánó vagy s engedékeny.
Fogadd hát Blanka lányomat s halálom
Után legyen tiéd dán koronám is.

VILMOS.

Nos, hát veled mi lesz?

MANVILE.

Mint felség, meg vagyok már győzve én is,
Legjobb nem avatkozni semmibe.

VALINGFORD.

Ha kérésem nem vakmerőség.
Engedj meg egy szót, jó uram, nekem.

MANVILE.

Kettőt vagy hármát is, beszélj!

VALINGFORD.

Hogy e leánynak te leszel a férje.

MOUNTNEY.

Én azt mondom, hogy ezé s fogadok
Száz fontba.

VALINGFORD.

S én azt mondom, hogy ezé
És ugyanannyiba fogadok én is.

MANVILE.

S én azt mondom, egyik se lesz enyém.
És mit szólsz ehhez?

MOUNTNEY.

Akkor mindaketten
Tévedtünk.

MANVILE.

Úgy bizony, tévedtetek.

LUBECK.

Legalkalmasb szerintem ez a lány,
S én azt tanácslom, hogy vedd nőül őt.

ZWENO.

De úgy tetszik, hogy visszaútasítá.

LUBECK.

Igen, az itt a baj.

ZWENO.

De ha az egyik
Nem megy hozzá, még itt van hisz a másik.

LUBECK.

Meg kell kérlelni még őt és barátit.

ZWENO.

Tanácsom az, hagyd magukra őket.

MANVILE.

Igen, ez lesz a legjobb, ezt teszem,
Megvetlek immár, dőre szerelem!

VALINGFORD.

A szőlőből nem kér a róka s mért nem?

MOUNTNEY.

Én jól tudom miért: nagyon magas.

VILMOS.

Vajjon molnárleánynak született-e?
Nem hinném, hogy alantas származású.

VALINGFORD.

E nemes férfi Sir Goddard Tamás,
A kit erényi s boldog élete
Híressé tettek az egész világon.

VILMOS.

Goddard Tamás, Vilmos köszönt, királyod;
S te is, szép Emma, örülj jó atyáddal.
Mily öröm ez, hogy megtaláltalak,
Mint Sir Edmund Trofferdet a mezőn
Pásztorként és mint molnárt téged is.

MOLNÁR.

S addig ragyogjon Goddard élte napja,
Ameddig a királyát szereti.

VILMOS.

De szólj, Goddard, kié legyen leányod?

MOLNÁR.

Velem s mindennel, a mi az enyém,
Felséges uram, te rendelkezel.

VILMOS.

S mit szól szép Emma Valingfordhoz? Ő.
Nagyon szerethet téged, hogyha érted
Királyát is elhagyta.

EMMA.

Sorsomat

Felség, rád bízom; bárha érdekéhez
Méltó hitves lehetnék.

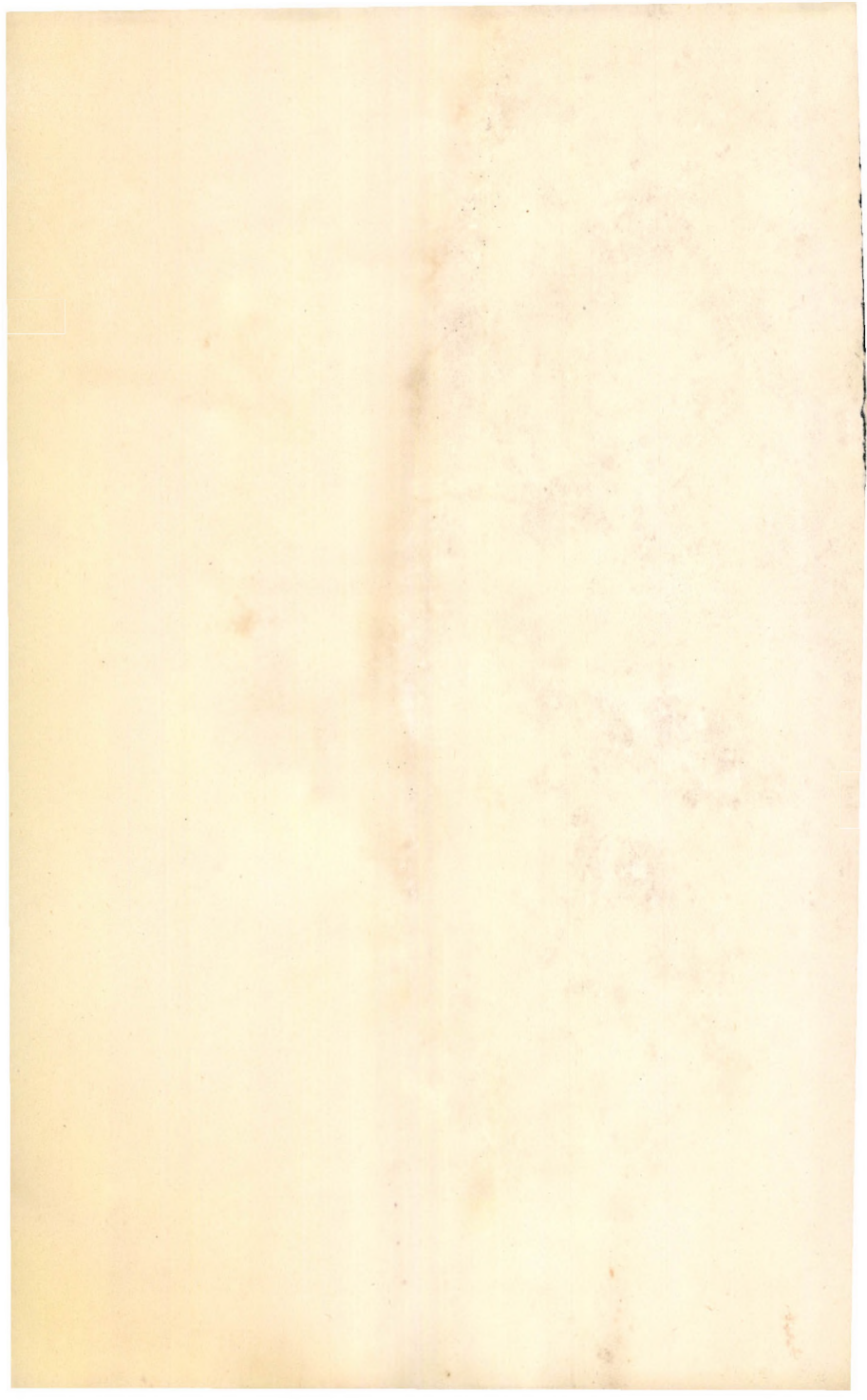
VILMOS.

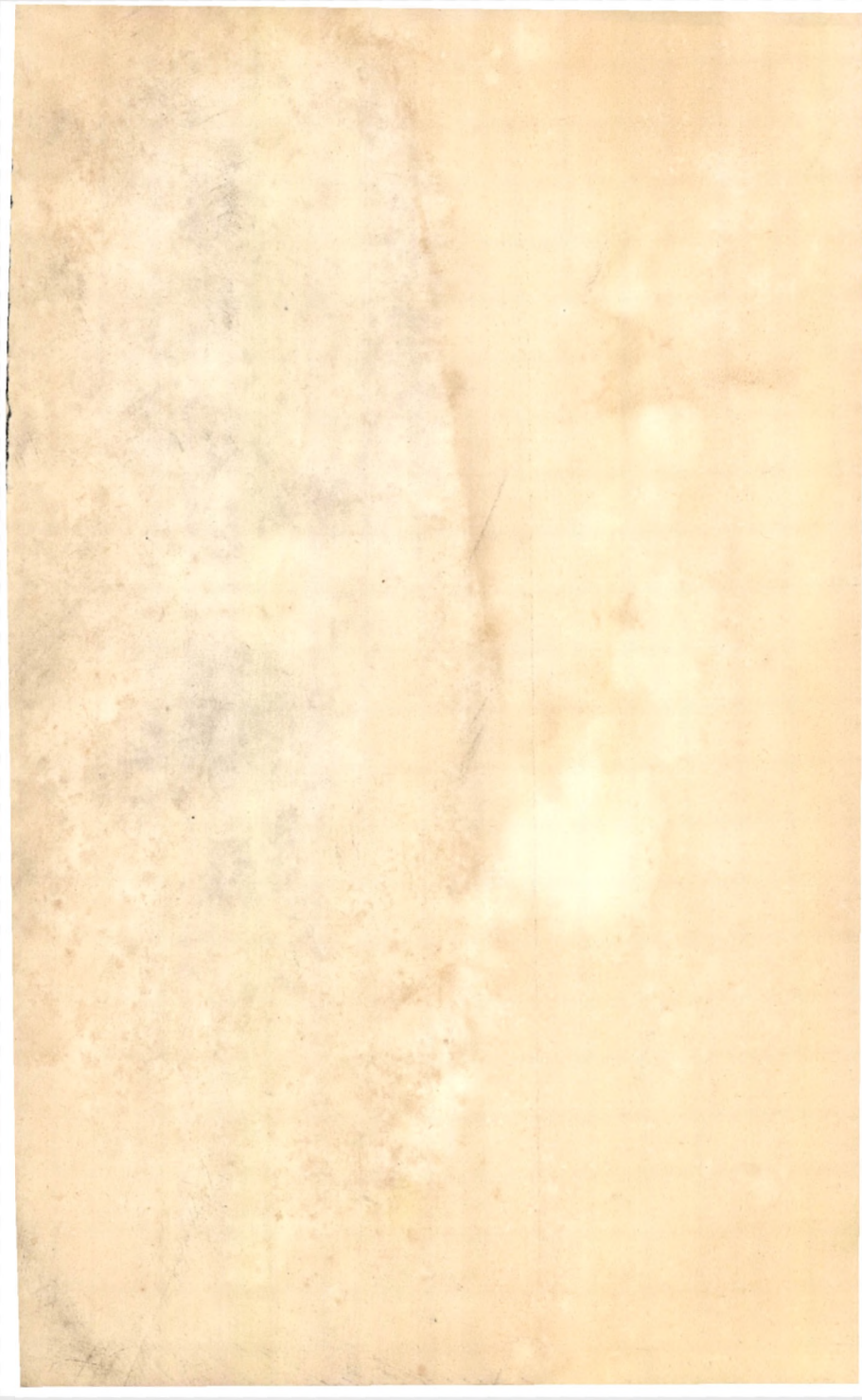
Hát fogadd

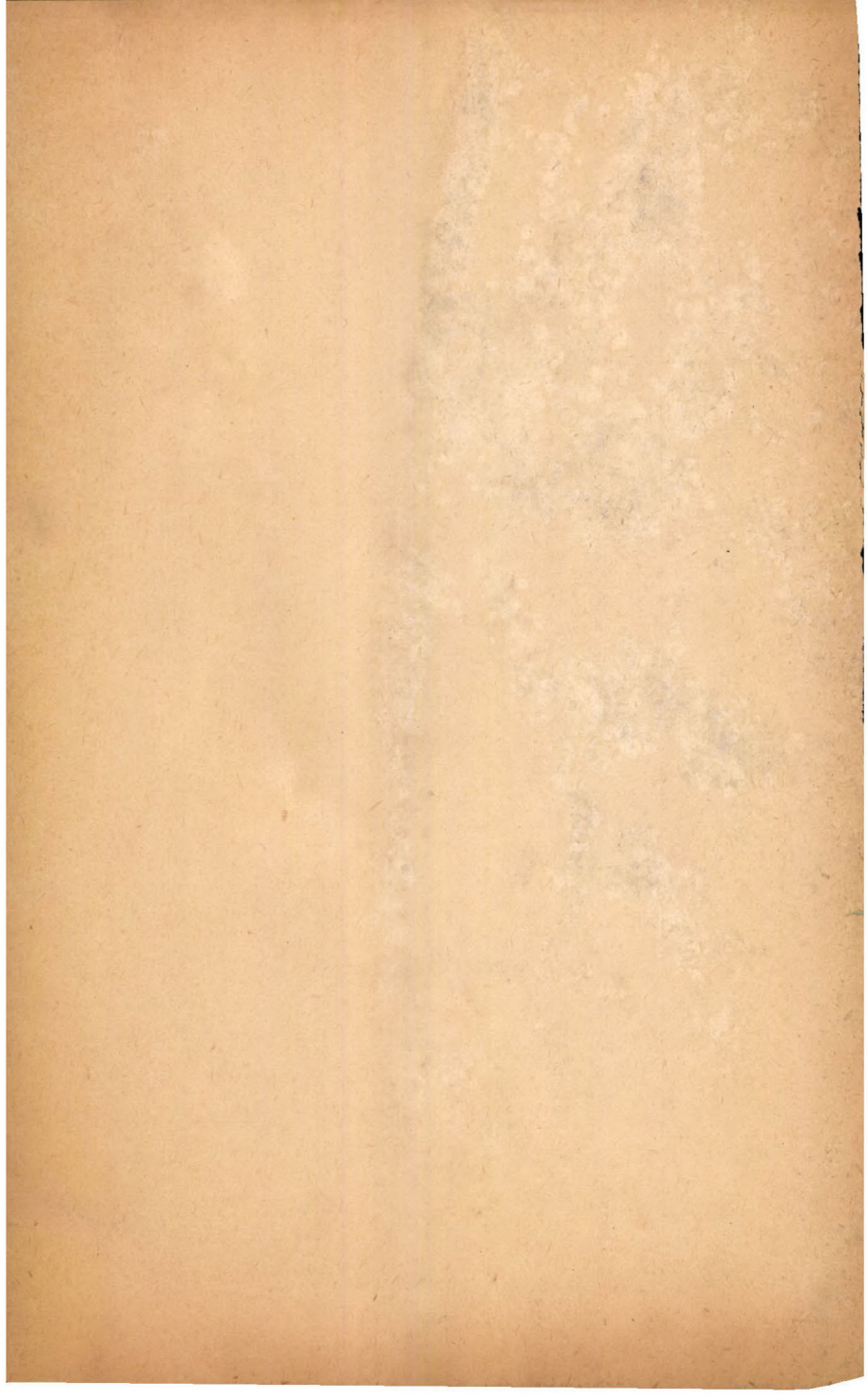
El tőlem szép Emmát s tedd hitveseddé.
Menjünk be s készítsünk mindent elő,
Hogy méltón ünnepeljük meg e nászt.*(Mind el. Trombitaharsogás és dobpergés.)*

—————

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.